StudentBounty.com

राज्यसेवा मुख्य परीक्षा - 2014

A

परीक्षा दि: 31/05/2014

CODE ... 4

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन - I

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150

एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	केंद्राची संकेताक्षरे							शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील''.**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

1. 1856 च्या कायद्यात कोणत्या गोष्टींची तरतूद करण्यात आली होती ?

(1) स्त्री शिक्षण

(2) गुलामांच्या व्यापारावर बंदी

(3) विधवांना पुनर्विवाहास परवानगी

(4) सतीबंदी कायदा

What was incorporated in the Act of 1856 ?

(1) Female Education

(2) Abolition of slave trade

(3) Permission for the widows to remarry

(4) Abolition of Sati

---

2. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(a) पंजाबमध्ये शिखांच्या अकाली चळवळीने गुरुद्वारातून भ्रष्ट महंतांना निष्काषित करण्याचा प्रयत्न केला.

(b) ही चळवळ असहकार चळवळीशी जोडली गेली व ब्रिटिश तिच्या बाजूने उभे राहीले नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) व न (b) (4) (a) व (b) दोन्ही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) In Punjab, the Akali agitation of the Sikhs sought to remove corrupt Mahants from their Gurudwaras.

(b) The movement got closely identified with the non - cooperation movement and the British did not support it.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

3. खालीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **चुकीचे/चुकीची** आहे/आहेत ?

(a) वुडच्या खलित्याची 1854 अंमलबजावणी खालच्या वर्गापर्यंत शिक्षण पोचवण्यात अपयशी ठरली.

(b) 1882 च्या शिक्षण आयोगासमोर महात्मा फुले व पंडिता रमाबाई यांच्या साक्षीचाही समावेश होता.

(c) 19 व्या शतकाच्या अंतापर्यंत शिक्षण मध्यमवर्गापुरते सीमित होते.

(d) 1911 मध्ये गो.कृ.गोखले यांनी उच्च शिक्षणाचे विधेयक मांडले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) (2) (d) (3) (b) आणि (d) (4) कोणतेही नाही

Which of the following statements is/are **incorrect** ?

(a) Implementation of Wood's Despatch of 1854 had failed to extend education to the lower classes.

(b) Mahatma Phule and Pandita Ramabai were witnesses to the Education Commission of 1882.

(c) Education till the end of the 19^{th} century, was confined to the middle class.

(d) G.K. Gokhale introduced Higher Education Bill in 1911.

Answer options :

(1) (b) (2) (d) (3) (b) and (d) (4) none of the above

---

4. मीठ कायद्याबाबतच्या पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **चुकीचे** आहे ?

(a) या कायद्याप्रमाणे राज्याला एकाधिकार होता, जरी केवळ मीठ तयार करण्यावर मीठ विकण्यावर नव्हे.

(b) महात्मा गांधी व इतरांना वाटायचे की मीठावर कर लावणे अनैतिक आहे कारण मीठ आपल्या जेवणाचा अविभाज्य घटक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) आणि न (b) (4) दोन्ही (a) व (b)

Which one of the following two statements about the Salt Law is **incorrect** ?

(a) According to this law the state had a monopoly, though only in the manufacture and not in the sale of salt.

(b) Mahatma Gandhi and the others thought that it was sinful to tax salt since it is such an essential item of our food.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

5. ब्रिटिश सत्तेनं कायमधारा पद्धती भारताच्या इतर प्रदेशात वाढविली नाही कारण :

(a) कायमधारा पद्धतीत वसाहतिक सत्तेला वाढलेल्या उत्पन्नानुसार आपला हिस्सा वाढविता येत नसे.

(b) ब्रिटिश अधिकारी डेव्हीड रिकार्डोच्या विचारांनी प्रभावित झाले होते आणि त्यांना ते विचार अंमलात आणायचे होते.

(c) कायमधारा पद्धतीत अनेक कमतरता होत्या.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) (a), (b), (c)

The British power did not extend the permanent settlement to the other regions of India because :

(a) Under the permanent settlement, the colonial state could not claim any share of the enhanced income.

(b) The British officials were influenced by the ideas of David Richardo and wanted his ideas to be put to practise.

(c) The permanent settlement system was besetted with many inadequacies.

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) (a), (b), (c)

---

6. खालीलपैकी कोणत्या लखनौ करारातील प्रमुख तरतुदी होत्या ?

(a) वसाहतीच्या स्वराज्याची मागणी करणे.

(b) मुस्लिमासाठी स्वतंत्र मतदार संघाची निर्मिती करणे.

(c) जहाल मवाळ समेट घडवून आणणे.

(d) स्वदेशी चळवळ उभारणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (a), (b), (c) फक्त

(3) (b), (c), (d) फक्त (4) (a) आणि (b) फक्त

Which of the following were the main provisions of the Lucknow Pact ?

(a) To ask for the self government for the colony.

(b) To demand separate constituency for the Muslims.

(c) To bring about reconciliation between the extremists and the moderates.

(d) To start the Swadeshi Movement.

Answer options :

(1) (a) and (d) only (2) (a), (b), (c) only

(3) (b), (c), (d) only (4) (a) and (b) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

StudentBounty.com
www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

7. लोकमान्य टिळकांशी संबंधित खालील घटनांची कालानुक्रमे रचना करा व योग्य उत्तराचा पर्याय निवडा.

(a) सुरत काँग्रेस सभा (b) लखनौ करार

(c) गणपती उत्सव (d) शिवजयंती उत्सव

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (d), (a), (b) (2) (d), (c), (a), (b) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d), (b)

Arrange the following events associated with Lokmanya Tilak, in chronological order and choose the right option.

(a) Surat Congress Session (b) Lucknow Pact

(c) Ganapati Festival (d) Shivjayanti Celebrations

Answer options :

(1) (c), (d), (a), (b) (2) (d), (c), (a), (b) (3) (a), (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d), (b)

---

8. खालीलपैकी कोणती विधाने **योग्य** आहेत ?

(a) स्वामी दयानंद हे ख्रिश्चन धर्म व इस्लामचे कडवे टीकाकार होते.

(b) दयानंदांनी मुंबईमध्ये दिलेल्या जवळपास 50 व्याख्यानांचे मराठी भाषांतर म.गो.रानडेंनी संपादित केले.

(c) मुंबई आर्य समाजाचे लोकहितवादी काही काळ अध्यक्ष होते.

(d) स्वामी दयानंद म्हणावयाचे की विवाहाकरता नैसर्गिक वय मुलींकरता 14 व मुलांकरता 21 आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (a), (b) आणि (c) (3) (a) आणि (d) (4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following statements is/are **correct** ?

(a) Swami Dayanand was a fervent critic of Christianity and Islam.

(b) M.G. Ranade edited Marathi translation of nearly 50 lectures which Dayanand delivered in Bombay.

(c) Lokhitwadi was for sometime president of the Bombay Arya Samaj.

(d) Swami Dayanand advocated that the natural age for marriage was 14 for the girls and 21 for the boys.

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (a), (b) and (c) (3) (a) and (d) (4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

9. खालील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) सन 1929 मधे मान्यता दिल्या गेलेल्या शारदा कायद्याप्रमाणे 14 वर्षांपेक्षा कमी वयाची मुलगी व 18 पेक्षा कमी वयाचा मुलगा लग्न करू शकत नव्हता.

(b) सन 1891 मधे मान्यता दिलेल्या कायद्याने आंतरजातीय व आंतरसमाजीय विवाहास मंजूरी दिली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) योग्य आहे (2) केवळ (b) योग्य आहे

(3) न (a) योग्य न (b) (4) (a) व (b) दोन्हीं योग्य

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) The Sharda Act passed in 1929 did not allow a girl below 14 and a boy below 18 to get married.

(b) The Act passed in 1891 allowed inter - caste and inter - communal marriages.

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) Neither (a) nor (b) is correct (4) Both (a) and (b) are correct

---

10. ईस्ट इंडिया कंपनीच्या भारतातील केवळ सत्ताविस्तारावर तो खुष नव्हता. त्याला कंपनीची सत्ता भारतात मजबूत करायची होती. त्याला आधुनिक भारताचा निर्माता म्हणतात. तो कोण होता ?

(1) लॉर्ड वेलस्ली (2) लॉर्ड रिपन

(3) लॉर्ड कॉर्नवॉलीस (4) लॉर्ड डलहौसी

He was not happy only with the expansion of the East India Company's rule in India. He wanted to consolidate the Company's rule in India. He is known as the Maker of Modern India. Who was he ?

(1) Lord Wellesley (2) Lord Ripon

(3) Lord Cornwallis (4) Lord Dalhousie

कच्च्या कामासाठी जागा / *SPACE FOR ROUGH WORK*

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

11. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते/कोणती **योग्य** आहे/आहेत ?

(a) 'एका जोरदार चळवळीनंतर प्रतापगढच्या शेतकऱ्यांनी स्वत:च कुळांचे गैर हुसकावणे थांबवले परंतु श्रेय दिले गेले महात्मा गांधींना.

(b) इतर वेळी महात्मा गांधींचे नांव घेऊन आदीवासींनी व शेतकऱ्यांनी चळवळी केल्या ज्या गांधीजींच्या तत्वाप्रमाणे नव्हत्या.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) व न (b) (4) (a) व (b) दोन्ही

Which of the following two statements is/are **correct** ?

(a) At the end of a powerful movement peasants of Pratapgarh themselves managed to stop illegal eviction of tenants however the credit was given to Mahatma Gandhi.

(b) At other times, using Gandhiji's name tribals and peasants undertook actions that did not conform to Gandhian ideals.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

---

12. खालीलपैकी कोणता राष्ट्रीय शिक्षणाच्या चळवळीचा भारतीय राजकारणावर झालेला परिणाम नव्हता ?

(a) यामुळे राष्ट्राभिमान व भूतकाळातील यशाचा साक्षात्कार वाढीस लागला.

(b) यामुळे देशी भाषा वृद्धिंगत व्हायला मदत झाली.

(c) यामुळे वैज्ञानिक व औद्योगिक शिक्षणाला गती मिळाली.

(d) यामुळे स्त्री-शिक्षणाला चालना मिळाली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (c) आणि (b) (3) (d) (4) (b)

Which of the following was not the effect of the movement for national education on Indian politics ?

(a) It roused national pride and a realization of past achievements.

(b) It helped the vernacular languages to grow.

(c) It gave impetus to scientific and industrial education.

(d) It gave impetus to women's education.

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (c) and (b) (3) (d) (4) (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

13. **(A)** आणि **(B)** विधाने वाचून उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.

(A) ब्रिटिशकाळात भारतातील रेल्वेमार्ग सरकारी निधीतून बांधले गेले नाहीत.

(B) भारतातील रेल्वेमार्ग खाजगीरित्या उभारलेल्या निधीतून बांधण्यात आले, त्यामुळे इंग्लिश लोकांना भारतात भांडवल गुंतविण्याची संधी मिळाली.

(1) (A) चूक आहे (B) बरोबर आहे (2) (A) बरोबर आहे (B) चूकीचे आहे

(3) (A) चूक आहे (B) देखील चूक आहे (4) (A) आणि (B) दोन्हीही बरोबर आहेत

Read the statements **(A)** and **(B)** and select the right answer option.

(A) The railways in India, during the British period were not built from the government funds.

(B) The railways in India were built with the funds raised privately, the English people thereby got the opportunity to invest their capital in India.

(1) (A) is false (B) is true (2) (A) is true (B) is false

(3) (A) is false (B) is false too (4) Both (A) and (B) are true

---

14. लॉर्ड कॉर्नवॉलीसच्या संदर्भातील कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) प्रशासन व्यवस्थेचे शुद्धीकरण केले.

(b) पोलीस यंत्रणेचे आधुनिकीकरण केले.

(c) दर वीस मैलावर पोलीस चौक्या बसविल्या.

(d) भारतीय लोकांना मोठ्या पदांवर नेमले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b), (c) फक्त

(3) (b), (c), (d) फक्त (4) (c) आणि (d) फक्त

Which statements are **true** in connection with Lord Cornwallis ?

(a) Cleansing of administration.

(b) Modernisation of police system.

(c) Established Police Stations at every 20 miles.

(d) Appointed Indians on higher posts.

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (a), (b), (c) only

(3) (b), (c), (d) only (4) (c) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

15. पुढीलपैकी कोणती विधाने सर सय्यद अहमद खान यांची आहेत ?
   (a) आधुनिक शिक्षणाचा व इंग्रजी भाषेचा स्वीकार केल्याशिवाय मुस्लिम समाजाला प्रगती करणे अवघड आहे.
   (b) हिंदु व मुसलमान म्हणजे भारत वधुचे दोन नेत्र होत.
   (c) हिंदुस्थानात हिंदु व मुसलमान ही दोन वेगळी राष्ट्रे आहेत.
   (d) मुसलमानांनी काँग्रेसपासून दूर रहावे.

   पर्यायी उत्तरे :

   (1) (a) आणि (b)   (2) (c) आणि (d)
   (3) (c) फक्त   (4) वरील सर्व

   Which of the following statements are attributed to Sir Sayyed Ahemad Khan ?
   (a) Unless the Muslims accept modern education and the English language, it is difficult for the Muslims to make progress.
   (b) Hindus and Muslims are the two eyes of the bride - India.
   (c) Hindus and Muslims are the two separate nations in Hindustan.
   (d) Muslims should stay away from the Indian National Congress.

   Answer options :

   (1) (a) and (b)   (2) (c) and (d)
   (3) only (c)   (4) All of the above

---

16. ब्रिटिशांनी सुरू केलेल्या पाश्चात्य शिक्षणाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?
   (a) हिंदुस्थानात एक राष्ट्रीयत्वाची भावना वाढीस लागली.
   (b) पूर्ण देशाची भाषा म्हणून इंग्लिश भाषेचा स्विकार केला.
   (c) त्यामुळे मध्यम सुशिक्षित वर्ग तयार झाला.
   (d) इंग्लिश भाषा देशातील सर्व सुशिक्षितांनी मान्य केली नाही.

   पर्यायी उत्तरे :

   (1) (a), (b), (c) फक्त   (2) (b), (c), (d) फक्त
   (3) (a), (b) फक्त   (4) (c), (d) फक्त

   Which of the following statements are **true** with reference to Western education introduced by the British ?
   (a) It increased the sense of nationalism among the Indians.
   (b) English was accepted as the language of the entire country.
   (c) It created an educated middle class.
   (d) English language was not accepted by all the educated people in the country.

   Answer options :

   (1) (a), (b), (c) only   (2) (b), (c), (d) only
   (3) (a), (b) only   (4) (c), (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

17. 1907 साली जगातील साम्यवादींच्या परिषदेत मॅडम मादाम कामा यांनी कोणता तिरंगा ध्वज फडकविला ?

(1) तारे व कमळ असलेला

(2) चक्र व कमळ असलेला

(3) तारे व चक्र असलेला

(4) चक्र असलेला

Which of the following Tri - colour flags was hoisted by Smt. Madam Kama at the World Communist Summit in 1907 ?

(1) The one having stars and a Lotus

(2) The one having a wheel and a Lotus

(3) The one having stars and a wheel

(4) The one having a wheel

---

18. ________ यांच्या सानिध्यात राहिल्यामुळे भाऊराव पाटीलांवर सत्यशोधक समाजाच्या विचारांचा प्रभाव होता.

(1) महात्मा फुले (2) विठ्ठल रामजी शिंदे

(3) शाहू महाराज (4) यशवंतराव फुले

In the company of ________, Bhaurao Patil had come under the influence of the ideology of Satyashodhak Samaj.

(1) Mahatma Phule (2) Vitthal Ramji Shinde

(3) Shahu Maharaj (4) Yashwantrao Phule

---

19. आद्य समाज सुधारक राजा राममोहन रॉय :

(1) संस्कृत, अरेबिक, पर्शियन, इंग्लिश, ग्रीक, हीबृ, फ्रेंच व लॅटिन जाणत.

(2) यांनी हिंदूइझम, इस्लाम, ख्रिश्च्यानिटी व जुडाइसम्‌चा, अभ्यास केला.

(3) हे बेंगाली, हिंदी, संस्कृत, पर्शियन व इंग्लिश मधे लिहीत.

(4) यांनी दोन वर्तमान पत्रे सुरू केली एक बेंगालीत तर दुसरे संस्कृत मधे.

वरील कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

The pioneer of the reform movements Raja Rammohan Roy :

(1) Knew Sanskrit, Arabic, Persian, English, Greek, Hebrew, French and Latin.

(2) Studied Hinduism, Islam, Christianity and Judaism.

(3) Wrote in Bengali, Hindi, Sanskrit, Persian and English

(4) Started two newspapers one in Bengali and the other in Sanskrit.

Which one of the above four statements is **incorrect** ?

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

20. खालील दोन विधानांपैकी कोणती **अयोग्य** आहेत ?

(a) अंबाबाई जीने उडुपी येथे परदेशी कपड्यांवर व मद्याच्या दु[illegible] केला वास्तविक महाराष्ट्रातील होत्या.

(b) महात्मा गांधी प्रथम पासूनच मीठ सत्याग्रहात स्त्रियांच्या सहभागास पूर्णपणे राजी होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) न (b) (4) (a) व (b) दोन्हीही

Which of the following two statements are **incorrect** ?

(a) Ambabai who picketed foreign cloth and liquor shops in Udupi was actually from Maharashtra.

(b) Mahatma Gandhi since very beginning was very much in favour of women's participation in Salt Satyagraha.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

---

21. जोड्या लावा आणि उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.

(a)	वॉरन होस्टिंग्ज	(i)	महालवारी पद्धती
(b)	लॉर्ड कॉर्नवॉलिस	(ii)	कायमधारा पद्धती
(c)	थॉमस मन्रो	(iii)	रयतवारी पद्धती
(d)	होल्ट मॅकेन्झी	(iv)	[illegible] पद्धती

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the following and select the correct answer option.

(a)	Warren Hastings	(i)	Mahalwari System
(b)	Lord Cornwallis	(ii)	Permanent Settlement
(c)	Thomas Munro	(iii)	Rayatwari System
(d)	Holt Mackenzie	(iv)	[illegible]

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

StudentBounty.com

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

22. पुढीलपैकी कोणती संस्था महाराष्ट्रात कार्यरत नव्हती ?

(1) लंडन मिशनरी सोसायटी (2) स्कॉटिश मिशनरी सोसायटी

(3) अमेरिकन मराठी मिशन (4) पोर्तुगीज मिशनरी सोसायटी

Which of the following institutions did not work in Maharashtra ?

(1) London Missionary Society (2) Scottish Missionary Society

(3) American Marathi Mission (4) Portuguese Missionary Society

23. 9 ऑगस्ट 1925 च्या काकोरी कटात यापैकी कोणते क्रांतिकारी सहभागी नव्हते ?

(a) चंद्रशेखर आझाद व राजेंद्रनाथ लहरी

(b) रामप्रसाद बिस्मील व रोशन सिंग

(c) अशफाक उल्ला खान व योगेश चॅटर्जी

(d) भगतसिंग व बटुकेश्वर दत्त

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) फक्त (3) (d) फक्त (4) वरीलपैकी कोणीही नाही

Who from amongst the following revolutionaries did not participate in Kakori conspiracy of 9th August 1925 ?

(a) Chandrashekhar Azad and Rajendranath Lahiri

(b) Ramprasad Bismilla and Roshan Singh

(c) Ashkfak Ulla Khan and Yogesh Chatarji

(d) Bhagat Singh and Batukeshwar Datta

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) only (3) (d) only (4) None of the above

24. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **चुकीचे** आहे ?

(a) क्रांतीवीर देशभक्त भगत सिंह हा 1920 च्या दशकात कार्यरत होता.

(b) 1930 च्या दशकातील दोन महत्वाच्या घटना म्हणजे राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ व कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया ची स्थापना.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) व न (b) (4) (a) व (b) दोन्ही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) The revolutionary nationalist Bhagat Singh was active during 1920s.

(b) Two important developments of the 1930s were the formation of the Rashtriya Swayamsevak Sangh and the Communist Party of India.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

25. कर्झन कालीन रॅले आयोगाचा संबंध _________ होता.

(1) प्राथमिक शिक्षणाशी (2) माध्यमिक शिक्षणाशी

(3) उच्च शिक्षणाशी (4) दुष्काळाशी

The Raleigh Commission of Lord Curzon's tenure was associated with _________.

(1) Primary Education (2) Secondary Education

(3) Higher Education (4) Famine

---

26. _________ ला आधुनिक भारतीय शिक्षणाचा मॅग्नाकार्टा म्हटले जाते.

(1) हंटर कमिशनचा अहवाल 1882

(2) वुड्स चा खलीता 1854

(3) 1904 चा विद्यापीठ कायदा

(4) लॉर्ड मैकॉलेचा प्रस्ताव 1835

_________ is known as the 'Magna Carta' of Modern Indian Education.

(1) Report of Hunter Commission 1882

(2) Wood's despatch 1854

(3) University Act 1904

(4) Lord Macaulay's proposal 1835

---

27. कोकणात शिमग्याच्यावेळी नृत्याचा कोणता प्रकार सादर केला जातो ?

(a) गजा नृत्य (b) काठ खेळ

(c) तारपी नृत्य (d) नकटा नाच

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a) आणि (c) फक्त

(3) (c) फक्त (4) (d) फक्त

Which dance form is performed in Konkan during the Shimga festival ?

(a) Gaja Nritya (b) Kath Khel

(c) Tarpi Nritya (d) Nakta Nach

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (a) and (c) only

(3) (c) only (4) (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

28. होमरूल चळवळीचा प्रसार कोणत्या वृत्तपत्राच्या माध्यमातून झाला ?

(a) कॉमन वील (b) न्यू इंडिया

(c) हरिजन (d) स्वराज्य

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b), (c) फक्त

(3) (a) आणि (d) फक्त (4) (b), (c), (d) फक्त

Which news papers propagated the Homerule movement ?

(a) Common Will (b) New India

(c) Harijan (d) Swarajya

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (a), (b), (c) only

(3) (a) and (d) only (4) (b), (c), (d) only

---

29. 'स्त्री–पुरुष तुलना' या पुस्तकात स्त्रियांवरिल अत्याचाराला ________ यांनी वाचा फोडली.

(1) ताराबाई शिंदे (2) पंडिता रमाबाई

(3) रूखमाबाई (4) आनंदीबाई जोशी

________ raised her voice against male - female discrimination in her book 'Stri - Purush Tulana'.

(1) Tarabai Shinde (2) Pandita Ramabai

(3) Rukhmabai (4) Anandibai Joshi

---

30. भांडवलशाही युगाचा अग्रदूत म्हणून ओळखले जाणारे आणि महाराष्ट्रात आर्थिक राष्ट्रवादाचा पाया घालणारे महाराष्ट्रातील खालीलपैकी विचारवंत कोण ?

(1) बाळशास्त्री जांभेकर (2) विष्णूशास्त्री पंडित

(3) रामकृष्ण विश्वनाथ (4) भाऊ महाजन

Who from amongst the following is known as a 'harbinger of the age of capitalism' and as a founder of economic nationalism in Maharashtra ?

(1) Balshastri Jambhekar (2) Vishnushastri Pandit

(3) Ramkrishna Vishwanath (4) Bhao Mahajan

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

31. ब्राम्हणेत्तर चळवळीच्या पुढीलपैकी कोणत्या नेत्यांना 'देशाचे दुष्मन' पुस्तक लिहिल्यामुळे न्यायालयानी शिक्षा केली ?

(a) भास्करराव जाधव (b) केशवराव जेधे

(c) प्रबोधनकार ठाकरे (d) दिनकरराव जवळकर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (c) आणि (b) (4) (d) आणि (a)

Who from amongst the following leaders of the Non - Brahmin Movement were sentenced by the court for writing the book 'Deshache Dushman' ?

(a) Bhaskarrao Jadhav (b) Keshavrao Jedhe

(c) Prabhodhankar Thakre (d) Dinkarrao Jawalkar

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (c) and (b) (4) (d) and (a)

---

32. 1975 च्या अंतर्गत आणीबाणीच्या काळात पुढीलपैकी कोणते नेते भूमिगत झाले होते ?

(1) अशोक मेहता, राज नारायण (2) नानाजी देशमुख, जॉर्ज फर्नांडिस

(3) चंद्रशेखर, के.आर. मलकानी (4) मोरारजी देसाई, नानाजी देशमुख

Who from amongst the following leaders went underground during the internal emergency of 1975 ?

(1) Ashok Mehata, Raj Narayan (2) Nanaji Deshmukh, George Fernandis

(3) Chandrashekhar, K.R. Malkani (4) Morarji Desai, Nanaji Deshmukh

---

33. बऱ्याच वादविवादानंतर खालच्या जातींच्या लोकांना काही सवलती मान्य करण्यात आल्या.

या संदर्भात कोण पुढील प्रमाणे बोलले,

''आमची हजारो वर्षे मुस्कटदाबी झाली. तुम्ही आम्हाला स्वत:च्या सेवेत स्वत:च्या फायद्यासाठी ठेवले आणि आम्हाला एव्हढे दाबून ठेवले की न आमची मने, न आमचे शरीर न आमचे हृदय काम करते आणि न आम्ही पुढे वाटचाल करू शकतो !

(1) बी.आर. आंबेडकर (2) एम.के. गांधी

(3) एच.जे. खांडेकर (4) विठ्ठल रामजी शिंदे

After a long debate certain privileges were granted to the members of the lowest castes.

In this respect who had then said,

"We were suppressed for thousands of years. You engaged us in your service to serve your own ends and suppressed us to such an extent that neither our minds nor our bodies and nor even our hearts work nor are we able to march forward".

(1) B.R. Ambedkar (2) M.K. Gandhi

(3) H.J. Khandekar (4) Vitthal Ramji Shinde

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

34. ब्रिटिश कंपनीने 'नियामक कायदा' इ.स. 1774 साली पास केला त्याचे मुख्य कारण :

(a) भारतातील कंपनी प्रशासन मजबुत करावयाचे होते.

(b) कर्मचाऱ्यांच्या आर्थिक सुबत्तेला आळा घालायचा होता.

(c) संचालक मंडळाचे अधिकार वाढवायचे होते.

(d) कंपनीच्या व्यवहारावर व राज्यकारभारावर अंकुश ठेवायचा होता.

वरील पर्यायातून **बरोबर** पर्याय असलेली जोडी खाली दिलेली आहे ती ओळखा.

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (c) आणि (b) (4) (d) आणि (a)

British Company passed 'Regulating act' in 1774, it's main reasons were :

(a) To strengthen company administration in India.

(b) To check economical prosperity of the employees.

(c) To increase the authority of the board of directors.

(d) To control the transactions and administration of the company.

Which one of the following options is **correct** ?

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (c) and (b) (4) (d) and (a)

---

35. पुढीलपैकी कोणती गोष्ट न्यायमूर्ती चंदावरकरांशी संबंधित **नाही** ?

(1) ते मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरु होते.

(2) त्यांनी प्रार्थना समाजाला आधुनिक केले.

(3) न्यायमूर्ती म.गो. रानड्यांच्या मृत्यूनंतर नॅशनल सोशल कॉन्फरन्सचे नेतृत्व त्यांच्याकडे गेले.

(4) वरील एकही नाही.

Which one of the following things is **not** associated with Justice Chandavarkar ?

(1) He was the Vice - Chancellor of the University of Bombay.

(2) He modernized the Prarthana Samaj.

(3) The leadership of the National Social Conference passed on to him after the death of Justice M.G. Ranade.

(4) None of the above

---

36. 1908 मध्ये टिळकांना 6 वर्षाची सश्रम कारावासाची शिक्षा _________ साठी ठोठावण्यात आली.

(1) एका इंग्रज दांपत्याच्या हत्याचे समर्थन केले.

(2) केसरी व मराठा ही वृत्तपत्रे सुरू केली.

(3) लाला लजपतराय व बिपिनचंद्रपाल यांना पाठींबा दिला.

(4) स्वराज्य, स्वदेशी व परदेशी मालावर बहिष्कार या कार्यक्रमाला पाठींबा दिला.

Tilak was sentenced with six years rigorous imprisonment in 1908 for _________.

(1) Defending the killing of the English couple.

(2) Starting the newspapers - Kesri and Maratha

(3) Supporting Lala Lajpat Rai and Bipinchandra Pal

(4) Supporting the programme of Swaraj, Swadeshi and boycott of foreign goods.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

37. त्यांनी अल-हिलाल हे उर्दू साप्ताहिक सुरू केले, कैरो येथील अल अझर विद्यापीठातून त्यांचे शिक्षण झाले होते. अरबी व फार्सी भाषेचे विद्वान होते, ते राष्ट्रीय सभेचे अध्यक्षही होते. ते कोण ते ओळखा ?

(1) अब्दुल कलाम आझाद (2) सर सय्यद अहमद खान

(3) मौलाना महमद अली (4) डॉ. नाझीर अहमद

He started Al - Hilal, a weekly in Urdu, he had his education from Al - Azar University of Cairo, he was a scholar of Arabic and Persian, he was also a President of the Congress. Who was he ?

(1) Abdul Kalam Azad (2) Sir Syed Ahmad Khan

(3) Maulana Mohammad Ali (4) Dr. Nazir Ahmad

---

38. एक ब्राह्मण, सदाशीव बल्लाळ गोवंडे जे त्यांचे आयुष्यभर मित्र बनून राहिले ते ________ पुण्याच्या स्कॉटीश मिशन हायस्कुल मध्ये भेटले.

(1) भीमराव आंबेडकरांना (2) ज्योतीराव फुलेंना

(3) विठ्ठल रामजी शिंदेंना (4) लहुजी साळवेंना

It was in the Scottish Mission's High School in Poona ________ met Sadashiv Ballal Govande, a Brahmin, who remained his close friend throughout his life.

(1) Bhimrao Ambedkar (2) Jotirao Phule

(3) Vitthal Ramji Shinde (4) Lahuji Salve

---

39. 'वेदांकडे परत चला' या विचारावर त्यांचा विश्वास नव्हता त्यांच्या मते आर्य भारतात परदेशी होते तरीही त्यांनी दयानंद सरस्वतीच्या पुणे येथील मिरवणुकीस संरक्षण देण्याचे मान्य केले. ते कोण ?

(1) विठ्ठल रामजी शिंदे (2) ज्योतिबा फुले

(3) गोपाळ गणेश आगरकर (4) गोपाळ हरी देशमुख

He did not believe in the principle of 'Go back to Vedas'. According to him the Aryans were foreigners to India. Yet he agreed to give protection to Dayananda Saraswati's procession in Poona. Who was he ?

(1) Vitthal Ramji Shinde (2) Jyotiba Phule

(3) Gopal Ganesh Agarkar (4) Gopal Hari Deshmukh

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

40. भारत स्वतंत्र झाल्याच्या 6 महिन्यात शोककाळात डुबला गेला. दि. 30 जानेवारी 1948 ला महात्मा गांधींची हत्या नथुराम गोडसे नावाच्या माथेफिरूनी केली कारण तो महात्मा गांधींच्या हिंदू-मुस्लिमांनी सलोख्याने एकत्र राहण्याच्या आग्रहाशी सहमत नव्हता. त्या संध्याकाळी कोण पुढील प्रमाणे म्हणाले-

''आपल्या आयुष्यातील प्रकाश मावळला आहे आणि सर्वत्र अंधार पसरला आहे''

(1) पंडित जवाहरलाल नेहरु (2) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
(3) सरदार वल्लभभाई पटेल (4) खान अब्दूल गफ्फार खान

Less than six months after independence the nation was in deep mourning. On 30 January 1948 Mahatma Gandhi was assassinated by a fanatic, Nathuram Godse, because he disagreed with Gandhiji's conviction that Hindus and Muslims should live together in harmony. Who then said on that evening ?

"The light has gone out of our lives and there is darkness every where".

(1) Pandit Jawaharlal Nehru (2) Dr. B.R. Ambedkar
(3) Sardar Vallabhbhai Patel (4) Khan Abdul Gaffar Khan

---

41. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **बरोबर** आहे?

भारत जेंव्हा ऑगस्ट 1947 मध्ये स्वतंत्र झाला तेंव्हा त्याच्या समोर मोठी संकटे होती.

(a) फाळणीमुळे पाकिस्तानातून भारतात आलेल्या ***80 लाख आश्रितांकरता*** निवास व उदरनिर्वाह साधन शोधणे.

(b) दुसरे मोठे संकट होते भारतातील स्वतंत्र राज्ये; जवळपास ***50 एव्हढ्या संख्येत,*** जी महाराजा वा नवाबाच्या अधिपत्याखाली होती - त्यांना भारतात विलीन होण्यास राजी करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ विधान (a) योग्य आहे.

(2) केवळ विधान (b) योग्य आहे.

(3) न विधान (a) योग्य न (b)

(4) दोन्ही विधाने (a) व (b) योग्य

Which one of the following two statements is **correct** ?

When India became independent in August 1947 it faced a series of great challenges :

(a) As a result of partition ***8 million refugees*** had come into the country from Pakistan who had to be found homes and jobs.

(b) Then there was the problem of the princely states almost ***50 of them*** each ruled by a Maharaja or a nawab, each of whom had to be persuaded to join the new nation.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct

(2) Only statement (b) is correct

(3) Neither statement (a) nor (b) is correct

(4) Both the statements are correct

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

42. कराची येथील काँग्रेसच्या सभेत :

(a) मूलभूत हक्कांबाबतचा महत्वाचा ठराव मंजूर केला गेला.

(b) काही उद्योगांचे राष्ट्रीयकरण करावे यास पसंती दिली गेली.

वरील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) न (b) (4) दोन्ही (a) व (b)

The Karachi session of the congress :

(a) Passed an important resolution on Fundamental Rights.

(b) Favoured nationalisation of certain industries.

Which one of the above two statements is **incorrect** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

---

43. 'उगवती पिढी केवळ निवेदने इत्यादींनी समाधानी होणार नाही .... दहशतवाद संपविण्याचा एकच मार्ग मला दिसतो आहे व तो म्हणजे सत्याग्रह' असे 25 फेब्रुवारी 1919 रोजी गांधीजींनी पत्राद्वारे कोणाला कळविले ?

(1) जवाहरलाल नेहरुंना (2) मोतीलाल नेहरुंना

(3) दिनशा वाच्छांना (4) स्वामी श्रद्धानंदांना

"The growing generation will not be satisfied with petitions etc. .... Satyagraha is the only way, it seems to me, to stop terrorism". To whom did Gandhiji write this in his letter dated 25th February 1919 ?

(1) Jawaharlal Nehru (2) Motilal Nehru

(3) Dinshaw Wacha (4) Swami Shraddhanand

---

44. माँटेग्यू-चेम्सफर्ड सुधारणा जाहीर झाल्यावर लोकमान्य टिळकांनी केसरीत कोणता लेख लिहीला ?

(1) सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे का ?

(2) जनाब दिल्ली तो बहुत दूर है।

(3) चलो दिल्ली

(4) वरीलपैकी कोणताच नाही

Which article did Lokmanya Tilak write in Kesri after the Montegue Chelmsford Reforms were declared ?

(1) Sarkarche Doke Thikanavar Aahe ka ?

(2) Janab Delhi to bahut door hai !

(3) Chalo Delhi

(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

45. भारतीय राष्ट्रीय सभेचे पहिले अध्यक्ष व्योमेशचंद्र बॅनर्जी यांनी राष्ट्रीय सभेची पुढीलपैकी कोणती उद्दिष्टे सांगितली ?

(a) भारतात सुधारणा घडवून आणणे.

(b) राष्ट्रीय भावनेचा विकास करणे.

(c) देशाला स्वातंत्र्य मिळवुन देणे.

(d) भारतीयांच्यात ऐक्याचा विकास करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (c) आणि (b) (4) (d) आणि (a)

Which of the following objectives were set for the National Congress by Womesh Chandra Banerjee, the First President of the Indian National Congress ?

(a) To introduce reforms in India.

(b) To develop the feeling of nationalism.

(c) To free the country.

(d) To develop unity among the Indians.

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (c) and (b) (4) (d) and (a)

---

46. असहकार चळवळ मागे घेतल्यानंतर कॉंग्रेस दोन भागात विभागली गेली.

(a) एक गट ज्यात वल्लभभाई पटेल, सी. राजगोपालाचारी आणि राजेन्द्रप्रसाद अग्रगणी होते असे समजत होता की कॉंग्रेसने निवडणुकीत भाग घ्यावा व विधीमंडळात आतून हल्ला चढवावा.

(b) ज्या गटाचे पुढारी सी.आर. दास, मोतीलाल नेहरु व विठ्ठलभाई पटेल होते तो गट निवडणुकीच्या विरोधात होता.

(c) कॉंग्रेसच्या 1922 च्या पटना येथील सभेत, ज्या सभेचे अध्यक्षपद सी.आर. दास यांच्याकडे होते, निवडणुकीचा प्रस्ताव अमान्य करण्यात आला.

वरील तीन पैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) एकही नाही

After the withdrawal of the Non - cooperation movement, the congress was divided into two groups.

(a) One group led by Vallabhbhai Patel, C. Rajagopalachari and Rajendra Prasad wanted that the congress should take part in the elections and wreck the working of legislatures from within.

(b) The group led by C.R. Das, Motilal Nehru and Vithalbhai Patel was against contesting elections.

(c) In 1922 the Congress session held at Patna and presided over by C.R. Das rejected the proposal for entering the legislatures.

Which one of the above three statements is **correct** ?

Answer options :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) None

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

47. सतीप्रथा बंद करण्यासाठी 18 जून 1823 ला एक विनंती अर्ज ब्रिटिश पार्लमेंटकडे पाठविला होता. त्या अ
भारतीय लोकांच्या वतीने पुढीलपैकी कोणी स्वाक्षऱ्या केल्या होत्या ?

(1) राजा राममोहन रॉय व जगन्नाथ शंकरशेठ

(2) राजा राममोहन रॉय व ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय व महादेव गोविंद रानडे

(4) राजा राममोहन रॉय व विल्यम बेंटिक

On June 18, 1823, a petition, requesting to put an end to the practice of Sati was sent to the British Parliament. Who from amongst the following had signed it on behalf of the Indian people ?

(1) Raja Rammohan Roy and Jagannath Shankar Shet

(2) Raja Rammohan Roy and Ishwarchandra Vidyasagar

(3) Raja Rammohan Roy and Mahadeo Govind Ranade

(4) Raja Rammohan Roy and William Bentinck

---

48. भारत स्वतंत्र झाल्यावर मोठ्या कारखान्यांच्या उभारणीवर व मोठ्या धरणांच्या बांधकामावर अधिक लक्ष केंद्रित केले गेले. महात्मा गांधींच्या शिष्या मीरा बेन यांच्या मते मात्र आपण त्याऐवजी अधिक भर कशावर द्यावयास हवा होता ?

(a) कृषी क्षेत्रावर

(b) प्राथमिक शिक्षणावर

(c) नैसर्गिक संतुलन राखण्यावर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) वरील एकही नाही

After independence we laid more stress on development of heavy industries and on building large dams. Mahatma Gandhi's follower Mira Ben however thought we should instead have had emphasis on :

(a) Agriculture

(b) Primary education

(c) Maintaining natures balance

Answer options :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

49. मॉर्ले मिंटो सुधारणांचे श्रेय मॉर्ले यांना नसून मिंटोनाच आहे. असे लेडी मिंटो यांचे म्हणणे होते. परंतु मॉर्ले व्याप सुधारणा करू इच्छित होते म्हणून त्यांचेही महत्त्व होते. मॉर्ले यांच्या पत्र व्यवहारातील पुढीलपैकी कोणत्या सूचनांवरून हे स्पष्ट होते ?

(a) लोकांसाठी सुधारणा करण्याच्या दिशेने आपण पावले उचलावीत.

(b) आपण सुधारणा केल्या नाहीत तर मागण्या वाढतील व त्यांना राष्ट्रीय स्वरूप प्राप्त होईल.

(c) सुधारणांची सुरुवात तळापासून करावी.

(d) जिल्हा लोकल बोर्ड आणि नगरपालिकात अधिक प्रमाणात भारतीय प्रतिनिधी नेमावेत व त्यांना जास्त अधिकार मिळतील असे करावे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) आणि (d) (3) (b) आणि (c) (4) (d) आणि (a)

According to lady Minto, the credit for the Morley. Minto reforms goes only to Minto and not to Morley. However Morley wanted to introduce comprehensive reforms is clear from which of the following statements of his correspondence ?

(a) We should take steps towards introducing reforms for the common people.

(b) If we fail to do so, the demands would go on increasing and would become a national cause.

(c) Reforms should be introduced from the grass root level.

(d) More Indian representatives should be appointed on district local boards and municipalities and see that they get more rights.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) (b) and (c) (4) (d) and (a)

---

50. बॉम्बे प्रेसिडेन्सी ॲसोसिएशन संस्था स्थापन करण्यास पुढीलपैकी कोणत्या नेत्यांनी योगदान दिले ?

(a) फिरोजशाह मेहता

(b) बाळशास्त्री जांभेकर

(c) भाऊ महाजन

(d) बद्रुद्दीन तैयबजी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (c) आणि (d) (4) (d) आणि (a)

Who from amongst the following leaders contributed towards establishment of the Bombay Presidency Association ?

(a) Phiroz Shah Mehta

(b) Balshashtri Jambhekar

(c) Bhau Mahajan

(d) Badruddin Taiyabjee

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (d) and (a)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

51. इ.स. 1875 च्या शेतकऱ्याच्या उठावाला 'दख्खनचे दंगे' म्हणतात ते पुढीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यात पसरले होते ?

(a) पूणे (b) नाशिक
(c) अहमदनगर (d) कोल्हापूर

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (b) आणि (c) (3) (d) आणि (b) (4) (c) आणि (a)

Farmers Riots in 1875 known as the "Deccan Riots" had spread in which of the following districts ?

(a) Pune (b) Nashik
(c) Ahmednagar (d) Kolhapur

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (b) and (c) (3) (d) and (b) (4) (c) and (a)

---

52. आपल्या संविधानाचा क्रांतीकारी भाग म्हणजे सर्व प्रौढांना मताचा अधिकार. वयाचे 21 वर्ष पूर्ण झालेल्या प्रत्येक भारतीयाला मताधिकार बहाल करण्यात आला!

युनायटेड किंगडम व युनायटेड स्टेटस् सारख्या इतर देशात हा अधिकार टप्या-टप्याने बहाल करण्यात आला.

(a) प्रथम जंगम मालमत्ता असणाऱ्यांनाच मताचा अधिकार होता.
(b) शिक्षित पुरुषांना नंतर या यादीत समाविष्ट केले गेले.
(c) कष्टकरी पुरुषांना हा अधिकार प्रलंबित लढ्यानंतर प्राप्त झाला.
(d) महिलांना मताचा अधिकार युनायटेड किंगडम व युनायटेड स्टेटस् मध्ये अंतिमत: एका चिवट व कडव्या लढ्यानंतर प्राप्त झाला.

वरील चार पैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **अयोग्य** आहे/आहेत ?

(1) कोणतेही नाही (2) (a) व (b) (3) (b) व (c) (4) (d)

The revolutionary feature of the constitution of India was the adoption of universal adult Franchise. All Indians above the age of 21 were allowed to vote !

In other countries such as the United Kingdom and the United States, this right had been granted in stages.

(a) First only men of property had the vote.
(b) Then men who were educated were also added on.
(c) Working class men got the vote only after a long struggle.
(d) Finally after a bitter struggle of their own American and British women were granted the vote

Which one of the above four statements is/are **incorrect** ?

(1) None (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

53. **(A)** आणि **(B)** विधाने वाचून उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.

(A) भाऊराव पाटील यांना जैन वसतिगृह सोडावे लागले.

(B) ते कोल्हापुर येथील अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या वसतिगृहाच्या उद्‌घाटन प्रसंगाला उपस्थित राहिले होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (A) आणि (B) बरोबर आहेत व (B), (A)चे स्पष्टीकरण करते.

(2) (A) आणि (B) बरोबर आहेत परंतु (B), (A)चे स्पष्टीकरण देत नाही.

(3) (A) बरोबर आहे, (B) चुकीचे आहे.

(4) (A) चूक आहे, (B) देखील चूक आहे.

Read the statements **(A)** and **(B)** and choose the right answer option.

(A) Bhaurao Patil had to leave the Jain student's hostel.

(B) He had attended the inaugural function of scheduled caste student's hostel.

Answer options :

(1) (A) and (B) are true and (B) explains (A).

(2) (A) and (B) are true but (B) does not explain (A).

(3) (A) is true, (B) is false.

(4) (A) is false, (B) is false too.

---

54. खालील विधानांपैकी कोणते सर सय्यद अहमद खान बाबत **खरे** नाही ?

(1) त्यांनी अलीगढ येथे महम्मद अँग्लो ओरिएन्टल कॉलेज काढले ज्याचे नंतर अलीगढ मुस्लिम युनिव्हर्सिटी मध्ये रूपांतर झाले.

(2) त्यांनी ट्रान्सलेशन सोसायटी स्थापन केली जिचे नंतर सायंटिफिक सोसायटी म्हणून नामांतर झाले.

(3) त्यांनी हिंदू-मुस्लिम ऐक्यावर भर दिला.

(4) त्यांनी ब्रिटिश साम्राज्याविरूद्ध काँग्रेसला साथ दिली.

Which one of the following statements about Sir Syed Ahemad Khan is **incorrect** ?

(1) He established Mohammadan Anglo Oriental College at Aligarh which later became Aligarh Muslim University.

(2) He founded the Translation Society which was later renamed as the Scientific Society.

(3) He emphasized on the unity between Hindus and Muslims.

(4) He sided with the Congress against the British rulers.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

55. सन 1956 मध्ये भाषेच्या निकषावर भारतातील राज्ये पुनर्घटीत केली गेली.

आपण दक्षिणेवर हिंदी लादली नाही व क्षेत्रीय भाषांना विकसित होण्यास मुभा दिली.

परंतु,

(a) पाकिस्तानने पूर्व पाकिस्तानवर उर्दू लादली.

(b) श्रीलंकेने उत्तर श्रीलंकेवर सिन्हाला लादली.

(c) जवाहरलाल नेहरु व सरदार पटेल यांना अशी भीती होती की भाषावार राज्यांची पुनर्रचना भारताच्या ऐक्याला धोका आहे ?

वरील तीन पैकी कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) फक्त (c) (4) कोणतेही नाही

In 1956 the states of India were reorganised on the basis of language.

We did not impose Hindi on South India and allowed the regional languages the freedom to flourish.

However,

(a) Pakistan imposed Urdu on East Pakistan.

(b) Ceylon (Sri Lanka) imposed Sinhala on northern Sri Lanka.

(c) Jawaharlal Nehru and Sardar Patel feared that linguistic states would threaten the unity of India.

Which one of the above three statements is **incorrect** ?

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (c) only (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

56. पुढे दिलेल्या पुढाऱ्यांच्या त्यांच्या सांकेतिक नावाबरोबर जोड्या जुळवा.

(a)	सुचेता कृपलानी	(i)	कदम
(b)	अरुणा असफ अली	(ii)	दादी
(c)	अच्यूतराव पटवर्धन	(iii)	दीदी
(d)	बाबा राघवदास	(iv)	कुसूम

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

Match the names of the leaders with their code names.

(a)	Sucheta Kriplani	(i)	Kadam
(b)	Aruna Asaf Ali	(ii)	Dadi
(c)	Achyutrao Patwardhan	(iii)	Didi
(d)	Baba Raghavdas	(iv)	Kusum

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

---

57. 1915 मध्ये दक्षिण आफ्रिकेहून परत आल्यावर 'गांधी म्हणजे स्थानिक प्रश्न हाती घेऊन त्याबद्दल ठोस पाऊले उचलणारा' अशी त्यांची ख्याती पसरली होती. पुढीलपैकी कोणते प्रश्न त्यांनी यशस्वीपणे हाताळले?

(a) फक्त चंपारण निळीच्या शेतकऱ्यांचे प्रश्न

(b) फक्त अहमदाबाद मधील कापड गिरण्यांच्या कामगारांचे प्रश्न

(c) फक्त बार्डोली शेतकऱ्यांचे प्रश्न

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) सर्व (a), (b), (c)

After his return from South Africa in 1915, Gandhi acquired the reputation of a man who would take up local wrongs and manage to do something concrete about them. Which of the following wrongs did he deal with successfully ?

(a) Champaran Indigo Cultivator's problems only

(b) Ahemadabad Textile Worker's problems only

(c) Bardoli Peasant's problems only

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) all (a), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

58. भारत प्रजासत्ताक झाल्यानंतर भाषेच्या आधारावर राज्यांची निर्मिती करण्यास्तव सर्वत्र आंदोलने झाली. स
सर्वात तीव्र आंदोलने मात्र केली गेली :

(1) कन्नडा बोलणाऱ्यांकडून (2) तेलगू बोलणाऱ्यांकडून

(3) मलयालम बोलणाऱ्यांकडून (4) मराठी बोलणाऱ्यांकडून

After India became republic there were protests all around asking for creation of states on linguistic basis. Initially the strongest protests however came from :

(1) Kannada speaking people (2) Telugu speaking people

(3) Malayalam speaking people (4) Marathi speaking people

---

59. चौदा जणांच्या पहिल्या नेहरु मंत्रीमंडळात पाच जण काँग्रेसचे नव्हते. हे पाच जण कोण ?

(1) डॉ. बी.आर.आंबेडकर, श्यामा प्रसाद मुकर्जी, जॉन मथाय, सी.एच्.भाभा आणि शण्मुखम चेट्टी.

(2) डॉ.बी.आर. आंबेडकर, राधाकांत मुकर्जी, जॉन मथाय, सी.एच्. भाभा आणि शण्मुखम् चेट्टी.

(3) डॉ.बी.आर. आंबेडकर, सी.राजगोपालाचारी, श्यामा प्रसाद मुकर्जी, जॉन मथाय आणि शण्मुखम् चेट्टी.

(4) डॉ. बी.आर.आंबेडकर, सरदार पटेल, श्यामा प्रसाद मुकर्जी, जॉन मथाय आणि शण्मुखम् चेट्टी.

The First Nehru Cabinet of fourteen included five non - congressmen, who were these five ?

(1) Dr. B.R. Ambedkar, Shyama Prasad Mookerjee, John Mathai, C.H.Bhabha and Shanmukham Chetty.

(2) Dr. B.R. Ambedkar, Radhakant Mookerjee, John Mathai, C.H.Bhabha and Shanmukham Chetty.

(3) Dr. B.R. Ambedkar, C. Rajgopalachari, Shyama Prasad Mookerjee, John Mathai and Shanmukham Chetty.

(4) Dr. B.R. Ambedkar, Sardar Patel, Shyama Prasad Mookerjee, John Mathai and Shanmukham Chetty.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

60. खान अब्दुल गफ्फार खान ज्यांना बादशहा खान असेही म्हंटले जाई, बाबत काय **खरे नाही** ?

(a) ते नॉर्थ वेस्ट फ्रंटियर प्रॉव्हिन्सचे पश्तून लीडर होते.

(b) ते खुदाई खिदमतग्रस् चे संस्थापक होते.

(c) त्यांनी भारताच्या फाळणीबाबत काँग्रेसला दोष दिला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

What is **not true** of Khan Abdul Ghaffar Khan who was also called Badshah Khan ?

(a) He was the Pashtun leader from the North West Frontier Province.

(b) He founded Khudai Khidmatgars.

(c) He criticised the congress on the partition of India.

Answer options :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) None of the above

---

61. खालीलपैकी कोणते भूरूप हिमनदीनिर्मित भूदृश्याचा भाग **नाही** ?

(1) हिमोढ कटक (2) हिमोढगिरी

(3) मेषशिला (4) वरील एकही नाही

Which one of the following is not a feature of the glaciated landscape ?

(1) Eskers (2) Drumlin

(3) Roche Montane (4) None of the above

---

62. खालील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) वारे, वाहती हवा असून वाऱ्याचा वेग 5 नॉट्स पेक्षा अधिक असतो.

(b) पवन ऊर्जा निर्मितीसाठी किमान 25 km प्रति तास वेग आवश्यक असतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) योग्य आहे (2) केवळ (b) योग्य आहे

(3) न (a) योग्य न (b) (4) दोन्ही (a) व (b) योग्य

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Wind is a moving air which has a speed more than 5 knots.

(b) The minimum speed required to generate wind energy is 25 kms/hr.

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) Neither (a) nor (b) is correct (4) Both (a) and (b) are correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

63. पृथ्वीच्या अंतरंगातील तापमान पृष्ठभागापासून खोल जावे तसे ________.

(1) वाढत्या प्रमाणात कमी होते
(2) वाढत्या प्रसाणात वाढते
(3) सारख्या प्रमाणात वाढते
(4) घटत्या प्रमाणात वाढते

With increasing depth, temperature in the interior of the earth ________.

(1) Decreases at an increasing rate
(2) Increses at an increasing rate
(3) Increases at a constant rate
(4) Increases at a reduced rate

---

64. हिमालयास दक्षिणेकडे वक्राकार प्राप्त झाला आहे कारण :

(1) भारतीय द्विपकल्प उत्तरेकडे सरकत असतांना दोन्ही बाजूंने (पश्चिम व पूर्व) ते जास्तीत जास्त उत्तरेकडे ढकलले गेले.

(2) भारतीय द्विपकल्प उत्तरेकडे सरकत असतांना मध्यभागी ते जास्तीत जास्त उत्तरेकडे ढकलले गेले.

(3) युरेशिया दक्षिणेकडे सरकत असतांना हिमालयाच्या/चे दोन्ही (पश्चिम व पूर्व) भाग (बाजू) जास्तीत जास्त दक्षिणेकडे ढकलले गेले.

(4) टेथिस समुद्राचा वक्राकार (वळण) दक्षिणेकडे होता.

The curved shape of Himalayas to the South is due to :

(1) Maximum push offered at two ends of the Indian Peninsula during its northward drift.

(2) Maximum push offered at centre of the Indian Peninsula during its northward drift.

(3) Maximum push offered at two ends of Himalaya during Eurasian Southward drift.

(4) Tethys sea was curved in shape to the South.

---

65. खालीलपैकी कोणत्या महिन्यात विषुववृत्तीय कमी दाबाचा पट्टा 5 अंशांनी उत्तरेकडे सरकतो ?

(1) जून (2) सप्टेंबर (3) डिसेंबर (4) मार्च

In which of the following months, low pressure belt over the equator swings by 5 degrees to the north ?

(1) June (2) September (3) December (4) March

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

66. महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नागरी दलित वस्ती पाणीपुरवठा व स्वच्छता योजना :

(a) महाराष्ट्र सुजल निर्मल अभियानांतर्गत सुरु केलेली आहे.

(b) अनुसूचित जाती व नवबौद्ध कुटूंबांना वैयक्तिक घरगुती नळ जोड व स्वच्छता गृहासाठी ही सुरू केलेली योजना आहे.

(c) या योजनेंतर्गत 75% अनुदान राज्यसरकार देते तर उर्वरित 25% रक्कम संबंधित लाभधारक अथवा नागरी स्थानिक संस्थेने खर्च करावी लागते.

वरीलपैकी कोणती/कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (a) आणि (b)

(3) फक्त (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

'Maharashtra Golden Jubilee Nagri Dalit Vasti Water Supply and Sanitation Scheme' (MGJNDVWS).

(a) has been launched under Maharashtra Sujal Nirmal Abhiyan.

(b) To provide domestic water connection and individual toilet to the families of SC and Nav Budha.

(c) Under this scheme 75% grant is provided by the state government while remaining 25% contribution comes from beneficiary or Urban Local Body (ULB).

Which one of the statements given above is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (a) and (b)

(3) Only (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

67. 2001 च्या भारतातील जनगणनेनुसार स्थलांतर प्रवाहांचा प्रमाणानुसार उतरता क्रम लावा.

(a) ग्रामीण ते ग्रामीण

(b) ग्रामीण ते नागरी

(c) नागरी ते नागरी

(d) नागरी ते ग्रामीण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (c), (d), (a) (3) (c), (d), (a), (b) (4) (a), (b), (d), (c)

Arrange the incidence of migration streams (of India) in descending order as per 2001 census.

(a) Rural to Rural

(b) Rural to Urban

(c) Urban to Urban

(d) Urban to Rural

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (c), (d), (a) (3) (c), (d), (a), (b) (4) (a), (b), (d), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

68. राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन अधिकार (प्राधीकरण) ने मार्च 2011 मध्ये दिलेल्या अहवालानुसार महाराष्ट्रातील वाघा संख्या ________ ते ________दरम्यान आहे.

(1) 139 - 170 (2) 159 - 179 (3) 169 - 180 (4) 179 - 190

As per the status report released in March, 2011 by the 'National Tiger Conservation Authority' the population of tigers in the Maharashtra state is estimated between ________ to ________.

(1) 139 - 170 (2) 159 - 179 (3) 169 - 180 (4) 179 - 190

---

69. खालीलपैकी कोणत्या प्रदेशात विखुरलेल्या वस्त्या आढळतात ?

(a) डोंगराळ प्रदेश

(b) नद्यांच्या सुपीक खोऱ्यात

(c) कमी पावसाच्या प्रदेशात

(d) कोकणचा किनारा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

In which of the following regions the dispersal settlements are found ?

(a) Mountainous regions

(b) Fertile river basin

(c) Low rainfall region

(d) Konkan coast

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

70. जोड्या लावा :

(a)	हमादा	(i)	खडकाळ वाळवंट
(b)	रेग	(ii)	वाळूचे वाळवंट
(c)	अर्ग	(iii)	दगडाळ वाळवंट
(d)	दुर्भूमि	(iv)	घळपाडी धूप

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

Match the pairs :

(a)	Hammada	(i)	Rocky desert
(b)	Reg	(ii)	Sandy desert
(c)	Erg	(iii)	Stony desert
(d)	Badlands	(iv)	Gully erosion

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

71. खालील दोन विधानांपैकी कोणते **बरोबर** आहे ?

(a) आकारात भारत चायनाच्या जवळपास एक चतुर्थांश आहे.

(b) गुजरातपासून अरुणाचल प्रदेशापर्यंत सुमारे 2 तासांचा वेळेचा फरक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) बरोबर आहे (2) केवळ (b) बरोबर आहे

(3) न (a) बरोबर न (b) (4) (a) व (b) दोन्ही बरोबर

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) India is approximately a quarter of China in size.

(b) There is a time lag of approximately two hours from Gujrat to Arunachal Pradesh.

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) Neither (a) nor (b) is correct (4) Both (a) and (b) are correct

---

72. सन 1942 मध्ये इंग्रज विरोधात सुरू झालेली 'चले जाव' (छोडो भारत) चळवळ अपयशी ठरली कारण ________.

(a) इंग्रजांनी कूट नीतीने चळवळीत फूट पाडली.

(b) या चळवळीस मुस्लीम लिगने पाठिंबा दिला नाही.

(c) सशस्त्र इंग्रजापुढे नि:शस्त्र भारतीयांचा निभाव लागला नाही.

(d) देशव्यापी चळवळीची आखणी करण्यात नेते कमी पडले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (c) आणि (d)

(3) (b), (c) आणि (d) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

'The Quit India' movement organized in 1942 against the British was a failure because ________.

(a) Britishers divided the movement by cunning methods.

(b) Muslim league did not support this movement.

(c) The unarmed Indians could not stand against the armed Britishers.

(d) The leaders failed to organize a country - wide movement.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (c) and (d)

(3) (b), (c) and (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

73. खालील दोन विधान/विधाने कोणते **अयोग्य** आहे/आहेत ?

(a) छत्रपती शिवाजी इंटरनॅशनल एअरपोर्ट मुंबई हे भारतातील दुसरे व्यस्त एयरपोर्ट आहे.

(b) वरील एअरपोर्ट दिल्लीच्या इंदिरा गांधी इंटरनॅशनल एअरपोर्ट सहित दक्षिण आशियाचा एक तृतीयांश हवाई वाहतुक हाताळतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) व न (b) (4) दोन्ही (a) व (b)

Which one of the following two statements is/are **incorrect** ?

(a) Chhatrapati Shivaji International Airport Mumbai is the country's second busiest airport.

(b) The above said airport along with Delhi, Indira Gandhi International Airport handles one third of the air traffic in South Asia.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

---

74. पृथ्वीच्या अंतरंगातील पदार्थामधील प्रमुख घटक व त्यांचे प्रमाण (17 कि.मी. खोलीपर्यंत)

(a)	ऑक्सिजन	(i)	28.0
(b)	सिलिकॉन	(ii)	8.1
(c)	अॅल्युमिनियम	(iii)	47.0
(d)	लोह	(iv)	11.1
(e)	कॅल्शियम, सोडियम, पोटॅशियम व मॅग्नेशियम	(v)	9.5

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
(1)	(i)	(iii)	(v)	(iv)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(v)	(iv)
(3)	(i)	(ii)	(v)	(iv)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(v)	(iv)

Major contents and their proportions in the composition of the Earth's crust (up to 17 km depth)

(a)	Oxygen	(i)	28.0
(b)	Silicon	(ii)	8.1
(c)	Aluminium	(iii)	47.0
(d)	Iron	(iv)	11.1
(e)	Calcium, Sodium, Potassium and Magnesium	(v)	9.5

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
(1)	(i)	(iii)	(v)	(iv)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(v)	(iv)
(3)	(i)	(ii)	(v)	(iv)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(v)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

75. जोड्या जुळवा :

	ठिकाण		उंची (मीटर)
(a)	कळसुबाई	(i)	1646
(b)	हरिश्चंद्रगड	(ii)	1438
(c)	तोरणा	(iii)	1050
(d)	महाबळेश्वर	(iv)	1424
(e)	कुंभार्ली घाट	(v)	900
(f)	फोंडा घाट	(vi)	1404

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(v)	(iii)	(vi)
(2)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)	(v)	(vi)
(3)	(i)	(iv)	(vi)	(ii)	(iii)	(v)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(v)	(vi)	(iii)

Match the pairs :

	Place		Height (in m.)
(a)	Kalsubai	(i)	1646
(b)	Harishchandra gad	(ii)	1438
(c)	Torna	(iii)	1050
(d)	Mahabaleshwar	(iv)	1424
(e)	Kumbharli ghat	(v)	900
(f)	Phonda ghat	(vi)	1404

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(v)	(iii)	(vi)
(2)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)	(v)	(vi)
(3)	(i)	(iv)	(vi)	(ii)	(iii)	(v)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(v)	(vi)	(iii)

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

76. जोड्या लावा :

(a)	पश्चिम किनाऱ्याजवळील दीव	(i)	बुडलेल्या पर्वतांची शिखरे
(b)	पूर्व किनाऱ्याजवळील श्रीहरीकोटा	(ii)	सागरी प्रवाळांच्या साचण्यामुळे झालेली निर्मिती
(c)	अरबी समुद्रातील लक्षद्वीप	(iii)	वाळूच्या संचयनामुळे झालेली निर्मिती
(d)	बंगालच्या उपसागरातील अंदमान व निकोबार	(iv)	मुख्य भूमी पासून अलग झालेला भाग

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the pairs :

(a)	Diu near west coast	(i)	Peaks of submerged Islands
(b)	Shriharikota along the east coast	(ii)	Formed from coral accumulation
(c)	Lakshadweep in Arabian Sea	(iii)	Formed due to sand deposition
(d)	The Andaman and Nicobar in Bay of Bengal	(iv)	Part that has separated from main land

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

77. खनिजांच्या संदर्भात कोणती राज्ये बिहार, झारखंड व ओढिशाच्या विपरीत आहेत ?

(1) गुजरात, राजस्थान व महाराष्ट्र

(2) कर्नाटक, केरळ व तामिलनाडू

(3) उत्तरप्रदेश, हरियाणा व पंजाब

(4) अरूणाचल प्रदेश, नागालँड व मणीपूर

Name the states that are opposite to Bihar, Jharkhand and Orissa in mineral content.

(1) Gujarat, Rajasthan and Maharashtra

(2) Karnataka, Kerala and Tamil Nadu

(3) Uttar Pradesh, Haryana and Punjab

(4) Arunachal Pradesh, Nagaland and Manipur

---

78. 15 ऑगस्ट 1947 पूर्वी खालील संस्थानिक सोडून बाकी सर्व संस्थानिकांनी भारताच्या सामीलनाम्यावर सह्या केल्या.

(1) जूनागढ-हैद्राबाद-काश्मीर

(2) हैद्राबाद-भोपाळ-झांशी

(3) भोपाळ-जूनागढ-बडोदा

(4) काश्मीर-हैद्राबाद-भोपाळ

Before 15 August 1947 all small state princes except the following signed on the bond of Joint India.

(1) Junagad - Hyderabad - Kashmir

(2) Hyderabad - Bhopal - Zanshi

(3) Bhopal - Junagad - Badoda

(4) Kashmir - Hyderabad - Bhopal

---

79. भारतात पडणाऱ्या पावसाबाबत काय **खरे नाही** ?

(a) मोसमी पावसाचे उशीरा आगमन ही आता एक नित्याची बाब झाली आहे. ज्यावर्षी पाऊस उशीरा सुरू होतो तो बहुतांशी लवकर जातोही!

(b) भारतात कुठे ना कुठे पाऊस पडत नाही असा एकही महिना नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) न (b) (4) दोन्ही (a) व (b)

What is **not true** of the Indian Rainfall ?

(a) Late arrival of monsoons has now become a normal feature. The year in which it starts late it mostly retreats early.

(b) There is no month of the year in which rain does not fall in some or the other part of India.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

80. अपपर्णन हा खालीलपैकी कोणत्या विदारणाचा प्रकार आहे ?

(1) रासायनिक (2) कायिक/भौतिक (3) जैविक (4) भस्मीकरण

Exfoliation is which of the following types of weathering ?

(1) Chemical (2) Physical (3) Biological (4) Oxidation

---

81. सन 1919 च्या 'रौलट कायद्या' नुसार :

(a) कोणालाही विना चौकशी फाशी देता येणार होती.

(b) इंग्रज कोणत्याही ठिकाणाची झडती घेऊ शकत होते.

(c) कोणत्याही व्यक्तीला संशयावरून अटक करता येणार होती.

(d) गुन्हेगाराला अपील करता येणार नव्हते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (b), (c) आणि (d) (2) (b) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

As per the Rowlatt Act, of 1919 ________.

(a) Any one could be hung without inquiry.

(b) British could search any place.

(c) They could arrest any person on suspicion.

(d) The criminal could not appeal.

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) (b), (c) and (d) (2) (b) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

82. ज्यावेळी 30 पेक्षा जास्त कर्ब/नत्र गुणोत्तर (प्रमाण) असणारे सेंद्रिय पदार्थ जमिनीत घालतात त्यावेळी प्रारंभीच्या कुजण्याच्या टप्प्या दरम्यान नत्राचे ________ होते.

(1) इममोबिलायझेशन (2) मिनरलायझेशन

(3) अमोनिफिकेशन (4) नायट्रीफिकेशन

When organic materials with C/N ratio of more than 30 are added to the soil then there will be ________ of nitrogen during the initial stages of decomposition.

(1) Immobilization (2) Mineralization

(3) Ammonification (4) Nitrification

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

83. निकोबार समूह बेटात एकूण 19 बेटे आहेत.

त्यांच्या बाबतच्या खालील विधानांपैकी कोणती **योग्य नाहीत** ?

(a) ग्रेट निकोबार सगळ्यात मोठे बेट आहे.

(b) कार निकोबार सगळ्यात उत्तरेस आहे.

(c) बॅरन बेट एक मृत ज्वालामुखी आहे.

(d) नारकोन डॅम बेट एक सुप्त ज्वालामुखी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (c) व (d) (3) (a) व (c) (4) (b) व (d)

In all there are 19 islands in Nicobar group of islands.

Which of the following statements about them are **incorrect** ?

(a) Great Nicobar is the largest island.

(b) Car Nicobar is the northern most.

(c) Barren Island is an extinct volcano.

(d) Norcondam Island is a dormant volcano

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) (a) and (c) (4) (b) and (d)

---

84. खालील विधानांवर विचार करा :

(a) समुद्रतट - भरतीच्या पाठ्याची कमाल मर्यादा व ओहटीच्या पाण्याची किमान मर्यादा यातील भाग.

(b) अपतट - ओहटीच्या किमान मर्यादेपलीकडील समुद्राच्या दिशेकडेच्या खंडात उताराचा उथळ भाग.

(c) अग्रतट - ओहटीच्या किमान मर्यादेपासून भरतीच्या सरासरी मर्यादेपर्यंतचा भाग.

(d) पश्च तट - भरतीच्या सरासरी मर्यादेपासून किनाऱ्यावरील समुद्रकड्यांचा पायथ्या पर्यंतचा भाग.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर (2) (a), (b) आणि (c) बरोबर

(3) (b), (c) आणि (d) बरोबर (4) (a), (b), (c) आणि (d) बरोबर

Consider the following statements :

(a) Shore - zone of land between highest high tide water and the lowest low tide water.

(b) Off shore - Represents the zone of shallow bottom of the continental slope.

(c) Fore shore - Extends from lowest low tide water to mean high tide water.

(d) Back shore - zone starting from mean high tide water to sea cliff base.

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct (2) (a), (b) and (c) are correct

(3) (b), (c) and (d) are correct (4) (a), (b), (c) and (d) are correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

85. उत्तर भारतीय त्रिकोणाच्या शिरोबिंदूवर ज्या पाच अशियायी देशांच्या सीमा एकत्रित आल्या आहेत त्यांची नावे :

(1) भारत, चीन, ताजिकीस्तान, अफगानिस्तान व पाकिस्तान

(2) भारत, नेपाळ, भूतान, चीन व ताजिकीस्तान

(3) भारत, चीन, अफगानिस्तान, भूतान व नेपाळ

(4) भारत, चीन, भूतान, अफगानिस्तान व ताजिकीस्तान

The apex of the north Indian triangle is the meeting place of five countries of Asia namely :

(1) India, China, Tajikistan, Afghanistan and Pakistan

(2) India, Nepal, Bhutan, China and Tajikistan

(3) India, China, Afghanistan, Bhutan and Nepal

(4) India, China, Bhutan, Afghanistan and Tajikistan

---

86. तुषार सिंचनाच्या समानता गुणांकावर खालील घटक परिणाम करतात.

(a) तुषार तोट्यामधील अंतर

(b) पीक भूमिती

(c) संच चालवण्याचा कालावधी

(d) वाऱ्याची स्थिती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (a) आणि (d) (4) (c) आणि (d)

Uniformity coefficient in sprinkler irrigation system is affected by ________.

(a) sprinkler spacing

(b) crop geometry

(c) time of operation

(d) wind condition

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (a) and (d) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

87. गाभ्याची घनता ही प्रावरणाच्या घनतेच्या दुपटीपेक्षा जास्त आहे परंतू घनफळ व वस्तूमान हे पृथ्वीच्या एकूण घनफळाच्या अनुक्रमे ________ आणि ________ आहे.

(1) 16% आणि 32% (2) 12.3% आणि 13.3%

(3) 2900 आणि 6371 (4) 5.5 आणि 10.00

The density of the core is more than twice the density of the mantle but the volume and mass of the core are ________ and ________ of the total volume and mass of the earth respectively.

(1) 16% and 32% (2) 12.3% and 13.3%

(3) 2900 and 6371 (4) 5.5 and 10.00

---

88. अजिंठा रेंज पुर्वेच्या टोकाला दोन शिंगात विभागली गेली आहे.

(a) परभणी व नांदेड जिल्ह्यातून जाणारी दक्षिणेकडील सातमाळ रेंज.

(b) यवतमाळ जिल्ह्यातून जाणारी उत्तरेकडील निर्मल रेंज.

वरील कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(1) केवळ (a) बरोबर आहे (2) केवळ (b) बरोबर आहे

(3) न (a) बरोबर न (b) (4) दोन्ही (a) व (b) बरोबर

Ajanta range at its eastern extremes is divided into two spurs :

(a) The southern one passing through Parbhani and Nanded districts is called the Satmal range.

(b) The northern passing through Yavatmal district is called as Nirmal range.

Which one of the above statements is **correct** ?

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) Neither (a) nor (b) is correct (4) Both (a) and (b) are correct

---

89. महाराष्ट्रातील एकूण जंगल क्षेत्रापैकी ________% क्षेत्र राखीव, ________% क्षेत्र संरक्षित व ________% क्षेत्र अवर्गीकृत जंगलाखाली आहे.

(1) 5, 11, 84 (2) 11, 5, 84 (3) 84, 11, 5 (4) 85, 5, 10,

of total forest area in Maharashtra ________% is under reserved forests, ________% is under protected forests and ________% is under unclassified forests.

(1) 5, 11, 84 (2) 11, 5, 84 (3) 84, 11, 5 (4) 85, 5, 10

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

90. 2001 च्या जनगणनेनूसार महाराष्ट्रात अन्य राज्यामधून झालेले स्थलांतर (% मध्ये).

(a)	उत्तर प्रदेश	(i)	15.93
(b)	कर्नाटक	(ii)	28.33
(c)	गुजरात	(iii)	5.90
(d)	मध्यप्रदेश	(iv)	11.61
(e)	आंध्रप्रदेश	(v)	8.07

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**	**(e)**
(1)	(ii)	(i)	(v)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(v)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(v)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)	(v)

According to 2001 census, migration of people from the other states to Maharashtra (in %).

(a)	Uttar Pradesh	(i)	15.93
(b)	Karnataka	(ii)	28.33
(c)	Gujrat	(iii)	5.90
(d)	Madhya Pradesh	(iv)	11.61
(e)	Andhra Pradesh	(v)	8.07

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**	**(e)**
(1)	(ii)	(i)	(v)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(v)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(v)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)	(v)

---

91. समुद्र सपाटी पासून वातावरणाची उंची किती आहे ?

(1) 60,000 ते 80,000 कि.मी. (2) 16,000 ते 29,000 कि.मी.

(3) 35,000 ते 65,000 कि.मी. (4) 10,000 ते 30,000 कि.मी.

What is the height of the atmosphere above the sea level ?

(1) 60,000 to 80,000 km (2) 16,000 to 29,000 km

(3) 35,000 to 65,000 km (4) 10,000 to 30,000 km

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

92. 1991 आकडेवारी नुसार महाराष्ट्रात एकूण फळफळावळाचे सर्वात जास्त क्षेत्र सिंधुदूर्ग जिल्ह्यात असून त्यानंतर अनुक्रमे या जिल्ह्याचे क्रम लागतात.

(1) जळगाव, रत्नागिरी, सोलापूर व अमरावती

(2) रत्नागिरी, सोलापूर, अमरावती व जळगाव

(3) सोलापूर, अमरावती, जळगाव व रत्नागिरी

(4) अमरावती, सोलापूर, रत्नागिरी व जळगाव

As per 1991 statistical information the highest hectarage under total fruit orchards of the Maharashtra state is in the Sindhudurg district followed by which of the following districts ?

(1) Jalgaon, Ratnagiri, Solapur and Amravati

(2) Ratnagiri, Solapur, Amravati and Jalgaon

(3) Solapur, Amravati, Jalgaon and Ratnagiri

(4) Amravati, Solapur, Ratnagiri and Jalgaon

---

93. 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील पुढील जिल्हे जास्त शहरीकरण झालेले आहेत मुंबई, ठाणे, नागपूर, पूणे. परंतु सर्वात कमी शहरीकरण झालेले जिल्हे कोणते ?

(1) परभणी, बीड, हिंगोली (2) गडचिरोली, सिंधुदुर्ग, हिंगोली

(3) गडचिरोली, नंदुरबार, परभणी (4) सिंधुदुर्ग, वाशिम, बीड

The following districts of Maharashtra state are the most urbanisied according to 2011 census. Mumbai, Thane, Nagpur, Pune. However, which are the least urbanised districts ?

(1) Parbhani, Beed, Hingoli (2) Gadchiroli, Sindhudurg, Hingoli

(3) Gadchiroli, Nandurbar, Parbhani (4) Sindhudurg, Washim, Beed

---

94. पृथ्वीवरील तापमान वाढीमुळे जर समुद्र जलपातळी एक मीटरने वाढली तर कोलकताचा ________ टक्के भाग पाण्याखाली जाईल.

(1) 30 (2) 40 (3) 50 (4) 60

Due to Global Warming a one metre rise in the sea-level would flood over ________ percent of Kolkata.

(1) 30 (2) 40 (3) 50 (4) 60

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

95. मध्य कटिबंधातील आवर्ताचा व्यास :

(1) उष्ण कटिबंधातील आवर्ताच्या व्यासाइतका असतो.

(2) कधी उष्ण कटिबंधातील आवर्ताच्या व्यासापेक्षाही कमी तर कधी जास्त असतो.

(3) उष्ण कटिबंधातील आवर्ताच्या व्यासापेक्षा जास्त असतो.

(4) उष्ण कटिबंधातील आवर्ताच्या व्यासापेक्षा कमी असतो.

The diameters of temperate cyclones are :

(1) equal to those of tropical cyclones.

(2) sometimes bigger and sometimes smaller than those of tropical cyclones.

(3) bigger than those of tropical cyclones.

(4) smaller than those of tropical cyclones.

---

96. भारतात सर्वात जास्त इलेक्ट्रॉनिक कचरा (E-waste) ________ येथे निर्माण होतो.

(1) बेंगलूरु (2) हैद्राबाद (3) मुंबई (4) पुणे

In India, the largest amount of E-waste is generated in ________.

(1) Bangalooru (2) Hyderabad (3) Mumbai (4) Pune

---

97. महाराष्ट्रात टक्केवारीनुसार स्थलांतराच्या कारणांचा उतरता क्रम खालीलप्रमाणे आहे.

(1) विवाह, कुटुंबासह, रोजगार, इतर कारणे, जन्मानंतर, शिक्षण

(2) विवाह, शिक्षण, जन्मानंतर, कुटुंबासह, रोजगार, इतर कारणे

(3) रोजगार, जन्मानंतर, शिक्षण, कुटुंबासह, विवाह, इतर कारणे

(4) शिक्षण, कुटुंबासह, विवाह, इतर कारणे, रोजगार, जन्मानंतर

In Maharashtra percentages of the causes of Migration in descending order are as follows :

(1) Marriage, with family, employment, other reasons, after birth, education.

(2) Marriage, education, after birth, with family, employment, other reasons.

(3) Employment, after birth, education, with family, marriage, other reasons.

(4) Education, with family, marriage, other reasons, employment, after birth.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

98. भूपृष्ठाकडे येणाऱ्या सौर ऊर्जेपैकी किती टक्के ऊर्जा ढगांमुळे परावर्तीत होते ?

(1) 27% (2) 34% (3) 51% (4) 17%

How much incoming solar radiation is reflected by the clouds ?

(1) 27% (2) 34% (3) 51% (4) 17%

---

99. परिसंस्थेतील ऊर्जाप्रवाह :

(a) एकमार्गी आहे.

(b) ऊर्जा विनिमय स्तरानुसार कमी होत जातो.

(c) ऊर्जा विनिमय स्तरानुसार वाढत जातो.

(d) ऊर्जा विनिमय स्तरानुसार स्थिर राहतो.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (a) आणि (b)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (d)

Energy flow in an ecosystem :

(a) is unidirectional

(b) decreases with successive trophic levels

(c) increases with successive trophic levels

(d) remains constant with successive trophic levels

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (a) and (b)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

100. विषुववृत्तीय मैदानात नेहमी येणारा अनुभव :

(1) दैनिक तापमान कक्षेत मोठा फरक

(2) गडगडाटासह जोरदार पाऊस

(3) वेगवान वारे

(4) थंड रात्री

Equatorial lowland usually experience :

(1) Large diurnal range of temperature

(2) Heavy rains with thunder

(3) Strong wind

(4) Cold nights

---

101. आंतरराष्ट्रीय मानका प्रमाणे दर 1000 माणसांमागे 4 एकर खुली जागा असणे आवश्यक आहे, मात्र मुंबईत दर 1000 माणसांमागे फक्त ________ एकर खुली जागा आहे.

(1) 0.03 (2) 0.09 (3) 0.01 (4) 0.06

As per international standards, the minimum amount of open space required per 1000 persons is 4 acres, for Mumbai, the availablity is hardly ________ acres per 1000 persons.

(1) 0.03 (2) 0.09 (3) 0.01 (4) 0.06

---

102. रॉकीजमधील अतिशुष्क व उष्ण वारा म्हणजे :

(1) फॉन (2) लू (3) चिनूक (4) मिस्ट्रल

The gusty dry and warm winds of Rockies are :

(1) Fohn (2) Loo (3) Chinook (4) Mistral

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

103. खालील नकाशात बाणाने दाखवलेला वारा कोणता आहे ?

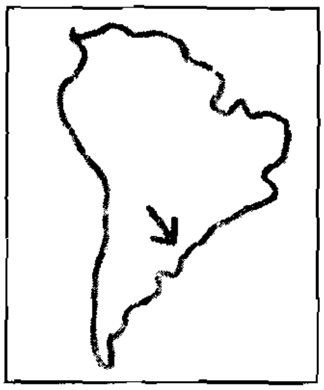

(1) चिनुक (2) झोंडा (3) कामसीन (4) फॉन

Arrow in the map indicates which of the following winds ?

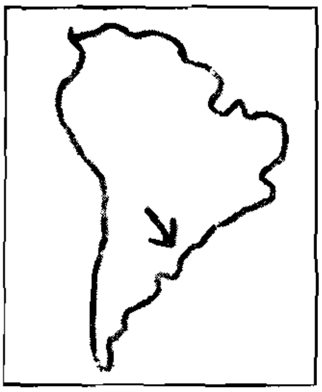

(1) Chinook (2) Zonda (3) Kamsin (4) Fohn

---

104. खालील विधानांवर विचार करा :

(a) ज्या सर्वाधिक आवाजामुळे माणसाला त्रास होत नाही अशा आवाजाची तीव्रता 60 डेसिबल्स.

(b) कुजबुज ही जवळपास 5 ते 10 डेसिबल्सची असते.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) न (a) न (b) (4) दोन्ही (a) व (b)

Consider the following statements :

(a) The loudest sound that a person can stand without discomfort is about 60 decibles.

(b) A whisper is about 5 to 10 decibles.

Which one of the above two statements is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Neither (a) nor (b) (4) Both (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

105. 2001 च्या जनगणनेनुसार मुंबईतील झोपडपट्ट्यांत साक्षरतेच्या प्रमाणाची टक्केवारी __________ होती.

(1) 30% (2) 55% (3) 83.13% (4) 17%

According to 2001 census the percentage of Literacy in slums of Mumbai was __________.

(1) 30% (2) 55% (3) 83.13% (4) 17%

---

106. पर्यावरण (संरक्षण) कायदा-1986 हा त्या दिवशी अस्तित्वात आला की ज्या दिवशी पुढील भूतपूर्व पंतप्रधान यांचा जन्म दिवस आहे :

(1) लाल बहादूर शास्त्री (2) इंदिरा गांधी

(3) राजीव गांधी (4) पी.व्ही. नरसिंह राव

The Environment (protection) Act, 1986 came into force on the birth anniversary of late prime minister :

(1) Lal Bahadur Shastri (2) Indira Gandhi

(3) Rajiv Gandhi (4) P.V. Narsimha Rao

---

107. सापेक्ष आर्द्रता जेंव्हा कमी असते तेंव्हा __________.

(1) शुष्क व द्रव तापमानमापक समान तापमान दर्शवतात.

(2) शुष्क आणि द्रव तापमानमापकातील तापमानात जास्त फरक असतो.

(3) जास्त तापमान असेल.

(4) कमी तापमान असेल.

The relative humidity of a region is low when :

(1) the wet and dry bulb temperatures read the same.

(2) the difference between reading of the wet and dry bulb thermometer is large.

(3) the temperatures are high.

(4) the temperatures are low.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

108. परिस्थितीकी शास्त्र ही संज्ञा :

(a) 'पर्यावरणीय जीवशास्त्र' अशीही ओळखली जाते.

(b) सर्वप्रथम अर्न्स्ट हॅकेल ने प्रस्तूत केली.

(c) oikos (घर) व logos (अभ्यास/शास्त्र) या दोन ग्रीक शब्दांपासून आली आहे.

(d) oikos (घर) व logos (अभ्यास/शास्त्र) या दोन लॅटीन शब्दांपासून आली आहे.

वरीलपैकी कोणते विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) फक्त (a) व (b) (2) (a), (b) व (c)

(3) (a), (b) व (d) (4) वरीलपैकी एकही नाही

The term ecology :

(a) also known as 'Environmental Biology'

(b) first was introduced by 'Earnst Haeckel'

(c) derived from two Greek words namely, oikos = Home and logos = study/science

(d) derived from two Latin words namely, oikos = Home and logos = study/science

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) Only (a) and (b) (2) (a), (b) and (c)

(3) (a), (b) and (d) (4) None of the above

---

109. 21 मार्च व 22 सप्टेंबर या दिवशी खालीलपैकी कोणत्या अक्षवृत्तावर सर्वात जास्त सौरऊर्जा मिळते ?

(1) $23\frac{1}{2}^\circ$ (2) 45° (3) $66\frac{1}{2}^\circ$ (4) 0°

Which of the following latitudes receives highest insolation on 21st March and 22nd September ?

(1) $23\frac{1}{2}^\circ$ (2) 45° (3) $66\frac{1}{2}^\circ$ (4) 0°

---

110. हिवाळ्यातील ढगाळ रात्री या निरभ्र आकाश ________ रात्रीच्या तुलनेत जास्त उबदार असतात. कारण :

(1) ढग उष्णतेचे उत्सर्जन पृथ्वीकडे करतात.

(2) ढग शीत लहरी ज्या आकाशातून येतात, त्या सामावून घेवून पृथ्वीकडे पाठवतात.

(3) ढग पृथ्वीकडून होणाऱ्या उष्णतेचे उत्सर्जन रोखतात.

(4) ढग हे अतिउंचीवर असल्याने सूर्याच्या उष्णतेचे शोषण करून उष्णता पृथ्वीकडे पाठवतात.

The cloudy nights are warmer compared to clear nights during winter days. This is because :

(1) Clouds radiate heat towards the earth.

(2) Clouds prevent cold wave from the sky, descending on earth.

(3) Clouds prevent escaping of the heat radiation from the earth.

(4) Clouds being at great heights from earth absorb heat from the sun and send it towards the earth.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

111. मुंबई कोणत्या समुद्र किनारी नियम क्षेत्रात येते ?

(1) फक्त I (2) I आणि II (3) III आणि IV (4) फक्त IV

In which coastal Regulatory Zone does Mumbai fall ?

(1) Only I (2) I and II (3) III and IV (4) Only IV

---

112. समपातळी (कंटूर) बांधाची शिफारस _________ असणाऱ्या भागासाठी आणि ज्या जमिनीमध्ये पाणी झिरपते व 6 टक्के पर्यंत उतार असतो अशा शेत जमिनीत करतात.

(1) 600 मि.मी. पेक्षा कमी पर्जन्यमान (2) 600 मि.मी. पेक्षा जास्त पर्जन्यमान

(3) 1000 मि.मी. पेक्षा अधिक पर्जन्यमान (4) 700 मि.मी. पेक्षा जास्त पर्जन्यमान

Contour bunding is recommended for areas receiving _________ and for permeable soils upto slopes of about 6 percent in agricultural lands.

(1) Less than 600 mm rainfall (2) More than 600 mm rainfall

(3) More than 1000 mm rainfall (4) More than 700 mm rainfall

---

113. **यादी-I** बरोबर **यादी-II** च्या जोड्या लावा.

यादी - I (**हरितगृह वायू**)	**यादी - II** (**पृथ्वीच्या तापमान वृद्धीत वाटा** %)
(a) कार्बन डायऑक्साईड	(i) 06
(b) मिथेन	(ii) 14
(c) क्लोरोफ्युरोकार्बन्स	(iii) 20
(d) नायट्रस ऑक्साईड	(iv) 60

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the **List-I** with **List-II**

List - I (**Green House Gases**)	**List - II** (**Share in Global Warming %**)
(a) Carbon dioxide (CO_2)	(i) 06
(b) Methane (CH_4)	(ii) 14
(c) Chlorofluorocarbons (CFCs)	(iii) 20
(d) Nitrous Oxide (N_2O)	(iv) 60

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

114. तेल बियांचे उत्पादन वाढविण्यासाठी खालीलपैकी कोणती भूईमूगाची जात महाराष्ट्रात वापरण्यात येऊ ल

(1) जे.एल. 24 (2) रोहीणी (3) चाफा (4) फुले जी - 12

In order to increase production of oil seeds, which of the following new varieties of groundnut was introduced in Maharashtra ?

(1) J.L. 24 (2) Rohini (3) Chapha (4) Phule G - 12

---

115. सजीव जे स्वत:चे अन्न स्वत: तयार करू शकत नाहीत त्यांना __________ म्हणतात.

(1) द्वितीय भक्षक (2) प्राथमिक भक्षक

(3) विघटक (4) मांस भक्षक

The organisms who do not produce their food themselves are known as __________.

(1) Secondary consumers (2) Primary consumers

(3) Decomposers (4) Carvivores

---

116. चांगल्या पोयट्याच्या मातीत पोयट्याचे प्रमाण साधारण __________ टक्के असते.

(1) 10 - 20 (2) 20 - 30 (3) 30 - 50 (4) 60 - 75

Good loamy soils contain about __________% silt.

(1) 10 - 20 (2) 20 - 30 (3) 30 - 50 (4) 60 - 75

---

117. मानवी आरोग्यावर फ्लूराइडयुक्त पाण्याचा होणारा परिणाम म्हणजे __________.

(1) सर्दी (2) कावीळ

(3) अकाली वृद्धत्व (4) अतिसार

The effect of Fluoride containing water on human health is __________.

(1) Cold (2) Jaundice

(3) Premature ageing (4) Diarrhoea

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

118. जागतिक तापमान वाढ आणि हवामान बदल यामुळे कमी (Low) अक्षांश भागामध्ये पर्जन्यमानात ________ वाढ होवू शकेल.

(1) 3 - 5 टक्के (2) 5 - 10 टक्के

(3) 10 - 15 टक्के (4) 15 - 20 टक्के

At low latitudes, rainfall is expected to be enhanced due to global warming and climate change by about ________.

(1) 3 - 5 percent (2) 5 - 10 percent

(3) 10 - 15 percent (4) 15 - 20 percent

---

119. पाणलोट क्षेत्राच्या अति उतार असणाऱ्या भागावर पाणी अडविण्यासाठी आणि त्याच्या विल्हेवाटीसाठी याची शिफारस करण्यात आली आहे ________.

(1) जमिनीचे सपाटीकरण (2) समपातळी आणि ग्रेडेड बांध

(3) समपातळी मशागत (4) वनीकरण

On steep land slopes in watershed, for retention and disposal of water it is recommended to adopt ________.

(1) Land levelling (2) Contour and graded bunds

(3) Counter cultivation (4) Afforstation

---

120. खालीलपैकी कोणत्या कार्यपद्धतीमध्ये अन्नद्रव्यांचे परिमाण ठरवणे खुपच अवघड ठरते.

(a) पिकांनी घेतलेले

(b) पिकांनी न घेतलेले

(c) निक्षालनाद्वारे ह्रास झालेले

(d) मृदेच्या धूपेमुळे ह्रास झालेले

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

It is very difficult to estimate the quantities of nutrients ________.

(a) removed by crops

(b) not removed by crops

(c) lost by leaching

(d) lost by soil erosion

Answer option :

(1) (a) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

121. _________ पीकांसाठी ठिबक सिंचन पद्धत अतिशय उपयुक्त आहे.
(1) अधिक पाण्यामध्ये होणाऱ्या (2) क्षारांना बळी न पडणाऱ्या
(3) कमी उत्पन्न देणाऱ्या (4) फळ
Drip irrigation system is most suitable for _________ crops.
(1) water loving (2) salt tolerant
(3) low value (4) fruit

122. डोंगराळ आणि चढउतार असलेल्या पृष्ठभागाच्या रचनेमध्ये अतिरिक्त पावसाच्या पाण्याचे संकलन करण्यासाठी कोणत्या प्रकारचा तलाव वापरतात ?
(1) बंधाऱ्याने बांधलेला (2) खोदलेला
(3) पृष्ठीय (4) वरील सर्व
For collection of excess rainfall in hilly and undulating topography which type of pond is used ?
(1) Embankment pond (2) Excavated pond
(3) Surface pond (4) All the above

123. सर्वसामान्य सुक्ष्मजंतूंची चांगली वाढ होण्यासाठी सामू मर्यादा _________.
(1) 4.5 - 8.5 (2) 4 - 5 (3) 4.5 - 6 (4) 6 - 8
Most common microorganisms grow best in the pH range _________.
(1) 4.5 - 8.5 (2) 4 - 5 (3) 4.5 - 6 (4) 6 - 8

124. पिकांमध्ये सौर किरणांचा जास्तीत जास्त प्रवेश होण्यासाठी पिकांची पेरणी _________ करावी.
(1) पूर्व-पश्चिम दिशेने (2) उत्तर-दक्षिण दिशेने
(3) उत्तर-पूर्व दिशेने (4) दक्षिण-पश्चिम दिशेने
For greater penetration of solar radiation in crop canopy crop should be sown in _________.
(1) East - West direction (2) North - South direction
(3) North - East direction (4) South - West direction

125. बेसीक स्लॅगमध्ये उपलब्ध असणारी झाडांसाठीची अन्नद्रव्ये _________.
(1) चुना व स्फुरद फक्त (2) लोखंड व चुना फक्त
(3) चुना व सिलिका फक्त (4) वरील सर्व
The plant nutrients present in the basic slags are _________.
(1) Calcium and phosphorus only (2) Iron and Calcium only
(3) Calcium and silica only (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

126. कमी ते मध्यम पावसाच्या भागामध्ये समपातळीत बांध असलेल्या काळ्या जमिनीवर कोणत्या प्रकारच्या टेरेसिंगचा वापर करतात ?

(1) झिंग टेरेसिंग (2) बेंच टेरेसिंग

(3) ग्रेडेड टेरेसिंग (4) वरील सर्व

In low to medium rainfall areas in black soils with counter bunds which terracing is practised ?

(1) Zingg terracing (2) Bench terracing

(3) Graded terracing (4) All the above

---

127. मृदेची सच्छिद्रता (porosity) जर 50% आहे तर छिद्र गुणोत्तर (void ratio) ________ इतके असेल.

(1) 0.5 (2) 1.0 (3) 2.0 (4) 5.0

If porosity is 50 percent voids ratio is :

(1) 0.5 (2) 1.0 (3) 2.0 (4) 5.0

---

128. ढाळीचे बांध कोणत्या ठिकाणी घेतले जातात ?

(a) जमीन पाण्याच्या धुपेला कमी ग्रहणशील आहे तेथे

(b) मातीची पारगम्यता कमी आहे तेथे

(c) दलदलीच्या जमिनीत

(d) जास्त उताराच्या जमिनीत

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

Graded bunds are laid out in areas where :

(a) land is less succeptible to water erosion

(b) soil is less permeable

(c) area has water logging problem

(d) lands have move slopes

Answer options :

(1) (a) (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

129 ठिबक सिंचन प्रणालीमध्ये वाळुच्या गाळणीची गरज खालील घटक सिंचनाच्या पाण्यातून काढण्यासाठी होते.

(a) शेवाळ

(b) पाण्यात विरघळलेले क्षार

(c) काडी कचरा

(d) अतिसुक्ष्म मृदा कण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

Sand filter is required in drip irrigation system to remove _________.

(a) algae

(b) dissolved salts

(c) debris

(d) fine soil particles

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) (c) and (d)

---

130. जागतिक स्तरावर वातावरणामध्ये 100 वर्षांपूर्वी कार्बनडायऑक्साइड चे प्रमाण _________ होते.

(1) 275 दशलक्ष प्रति भाग (2) 450 दशलक्ष प्रति भाग

(3) 350 दशलक्ष प्रति भाग (4) 150 दशलक्ष प्रति भाग

On global level, 100 years back the CO_2 content in the atmosphere was _________.

(1) 275 ppm (2) 450 ppm

(3) 350 ppm (4) 150 ppm

---

131. आम्लधर्मिय जमिनी _________ यांच्या निचऱ्यामुळे तयार होतात.

(1) पालाश, सोडियम, तांबे, चुना (2) मॉलिबडेनम, चुना, मॅग्नेशियम, सोडियम

(3) चुना, मॅग्नेशियम, पालाश, हाइड्रोजन (4) चुना, सोडियम, मॅग्नेशियम, पालाश

Acidic soils are formed due to leaching of _________.

(1) K, Na, Cu, Ca (2) Mo, Ca, Mg, Na

(3) Ca, Mg, K, H (4) Ca, Na, Mg, K

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

132. बि.एच.सी. किटकनाशकावर खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे प्रतिबंध करण्यात आलेला आहे ?

(a) पिकांमध्ये अवशेष रहाणे (b) मातीमध्ये अवशेष रहाणे

(c) तीव्र विषाक्तता (d) कर्कजनकता

वरीलपैकी कोणता/ते पर्याय **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) (2) फक्त (b) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

BHC pesticide is prohibited because :

(a) it leaves residues in crops (b) it leaves residues in soil

(c) of its acute toxicity (d) of its carcinogenicity

Which option is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (b) only (3) (b) and (c) (4) (c) and (d)

---

133. पशुशेती _________ टक्के मिथेन वातावरणात सोडण्यास कारणीभूत ठरते.

(1) 12 (2) 21 (3) 32 (4) 45

Animal farming contributes _________ percent methane emission to atmosphere.

(1) 12 (2) 21 (3) 32 (4) 45

---

134. केंद्रीय जल आयोग हा _________ संबंधी कार्यरत आहे.

(1) भूजल (2) पाण्याची गुणवत्ता

(3) पृष्ठभागावरील पाणी (4) पाणी पुरवठा व स्वच्छता

Central Water Commission is concerned with _________.

(1) Ground water (2) Water quality

(3) Surface water (4) Water supplies and sanitation

---

135. कोणते मूलद्रव्य पीकाचा जोम व रोग प्रतीकारक क्षमता वाढविते ?

(1) नत्र (2) गंधक (3) पालाश (4) स्फुरद

Which element imparts increased vigour and disease resistance to plants ?

(1) N (2) S (3) K (4) P

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

136. जमिनीची धूप थांबविण्यासाठीची पहिली पायरी म्हणजे _________ थांबविणे.

(1) पाण्याचा प्रवाह (2) वाऱ्याचा वेग

(3) मातीचे विभक्तीकरण (4) झाडांची वाढ

The first step in controlling soil erosion is to control _________.

(1) Water flow (2) Wind speed

(3) Soil detachment (4) Plant growth

---

137. _________ जमिनीसाठी तुषार सिंचन उपयुक्त आहे.

(1) खार (2) उथळ (कमी खोलीची) व उताराच्या

(3) आम्लधर्मी (4) अल्कधर्मी

Sprinkler irrigation is suitable for _________ soils.

(1) Khar (Salty) (2) Shallow and sloping

(3) Acidic (4) Alkaline

---

138. विविध विद्याशाखामधील संकल्पना आणि सार यांच्या समावेशाद्वारे भौगोलिक माहिती प्रणाली हे तंत्र विकसित करण्यात आले आहे. या तंत्रामध्ये _________.

(a) विविध स्त्रोतामधून प्राप्त झालेली सांख्यिकीय माहिती थेटपणे वापरता येते.

(b) अंक स्वरूपात सांख्यिकीय माहितीची नोंदणी करणे ही प्राथमिक गरज आहे.

(c) जी.पी.एस. किंवा दुय्यम स्त्रोताद्वारे मिळालेली सांख्यिकीय माहिती वापरता येत नाही.

(d) विविध स्वरूपातील सांख्यिकीय माहिती वापरण्यासाठी प्रथम ती संगणकावर घेणे आवश्यक असते.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (c) आणि (d) (4) फक्त (b)

Geographic information system is a technique developed by incorporating concepts and contents in various fields of study. In this technique _________.

(a) Statistical information can be used from different sources directly.

(b) Registration of statistical information in digital form is the basic need.

(c) Statistical information obtained from GPS or secondary sources cannot be used.

(d) Statistical information in various forms has to be fed to a computer before it can be used.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (c) and (d) (4) (b) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

139. परिस्थितीकीय शेती ही ________ प्रकारातील पीक उत्पादन पद्धती आहे.

(a) बहु-स्तरीय

(b) बहु-घडीय

(c) बहु-उपयोगी

(d) सर्वसमावेशक

खालीलपैकी **अचुक** पर्याय कोणते ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Ecological agriculture is ________ agricultural production system.

(a) multi-layered

(b) multi-structured

(c) multi-functioned

(d) comprehensive

Which of the options are **correct** ?

(1) (a) Only (2) (d) Only

(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

140. सिंचनासाठी पाण्याची गुणवत्ता साधारणपणे ________ वरुन केली जाते.

(1) एकूण क्षारांचे प्रमाण (2) सोडियम शोषण गुणोत्तर (SAR)

(3) बायकार्बोनेट व बोरॉनचे प्रमाण (4) वरील सर्व

The quality of irrigation water is generally expressed on the basis of ________.

(1) Total salt concentration (2) Sodium absorption ratio (SAR)

(3) Bicarbonate and boron content (4) All the above

---

141. ________ सांडवा पाणी आडवून पाणी साठवण्यासाठी उपयोगात आणता येत नाही.

(1) आघात (2) आघात प्रवेश (3) घसरणी (4) आपत्कालीन

________ spillway can not be used for damming up a flow and storage of water.

(1) Drop (2) Drop inlet (3) Chute (4) Emergency

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

142. गैबीयनच्या संदर्भात कोणत्या बाबी **सत्य** आहेत ?

(a) ते हाताळण्यासाठी लवचिक आहेत

(b) त्यांचे बांधकाम कमी खर्चाचे असते

(c) अपधावासाठी ते अपार्य असतात

(d) ते सहज फुटू शकतात

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a) आणि (d)

What is **true** of the gabion structures ?

(a) They are flexible to handle

(b) They are economical to construct

(c) They are impermeable to runoff

(d) They break easily

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a) and (d)

---

143. भारताचे प्रति माणसी वनक्षेत्र साधारणपणे ________ हेक्टर आहे.

(1) 1 (2) 0.8 (3) < 0.1 (4) 2

The per capita forest land in India is about ________ ha.

(1) 1 (2) 0.8 (3) < 0.1 (4) 2

---

144. कृषिपरिस्थितीकीय पद्धतीबाबत खालीलपैकी कोणती विधाने **खरी** आहेत ?

(a) मशागतीची कमी तीव्रता

(b) पिकांची जास्त विभिन्नता

(c) जास्त पेट्रोलवर अवलंबन

(d) मजुरांची कमी गरज

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (d) (4) (c) आणि (d)

Which statements are **true** of the agroecological system ?

(a) Low intensity of tillage

(b) High plant diversity

(c) High petroleum dependance

(d) Low labour requirement

(1) (a) only (2) (a) and (b) (3) (b) and (d) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

145. कार्बन ग्रामण म्हणजे _________ मध्ये कार्बनचे प्रमाण वाढवणे.

(1) हिरवळ (2) मृदा

(3) मृदा व हिरवळ (4) मृदा, हिरवळ व वातावरण

Carbon sequestration refers to increasing the amount of carbon stored in _________.

(1) vegetation (2) soils

(3) vegetation and soils (4) vegetation, soils and atmosphere

---

146. दृष्य आणि अवरक्त वर्ण पट्ट्यामधून मिळणाऱ्या प्रतिमांचे वर्णन अवकाशिक, वर्णपटलीय आणि किरणोत्सार-मापन वियोजन याद्वारे करता येणे हे दूरसंवेदन उपकरणांचे मुख्य वैशिष्ट्य आहे. यामध्ये .....

(a) अवकाशिक वियोजन म्हणजे विशिष्ट उंचीवरून विशिष्ट वेळी अशा उपकरणातून दिसणारा भू-भाग होय.

(b) अंकीय उपग्रह प्रतिमेमधील एक चित्रांश म्हणजे विविक्षित क्षणी दिसणारे क्षेत्र होय.

(c) वर्णपटलीय वियोजन म्हणजे वर्णपटलातील विशिष्ट वर्णपट्ट्याची रुंदी होय.

(d) वर्णपटलाच्या काही भागातील अरुंद वर्णपट्ट्याद्वारे प्राप्त प्रतिमामध्ये विविध भू-रूपातील फरक ओळखणे शक्य होत नाही.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (a), (b) आणि (c)

(3) (b), (c) आणि (d) (4) फक्त (d)

The major characteristics of an imaging remote sensing instrument operating in the visible and infrared spectral bands are described in terms of spatial, spectral and radiometric resolution. In this .....

(a) Spatial resolution refers to the area on ground that is viewed by an imaging instrument from a given altitude at any given instant of time.

(b) One pixel on the digital satellite imagery represents an Instantaneous Field of View (IFOV).

(c) The term spectral resolution refers to the width of spectral bands.

(d) Narrow band widths in certain regions of the electromagnetic spectrum does not allow us to differentiate between various features.

Which of the above given statements is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (a), (b) and (c)

(3) (b), (c) and (d) (4) (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

147. ध्रुवीय कक्षेत भ्रमण करणाऱ्या आणि सूर्यानुगामी उपग्रहाद्वारे माहितीचे संकलन करणे जीवशास्त्रीय आणि शास्त्रीय अभ्यासास उपयुक्त असते कारण :

(a) असे उपग्रह एखाद्या ठिकाणास विशिष्ट वेळीच पुन: पुन्हा भेट देत असतात.

(b) असे उपग्रह एखाद्या ठिकाणाची निरीक्षणे सातत्याने सलगपणे घेत असतात.

(c) अशा उपग्रहांचे पृथ्वीपासूनचे अंतर कमी असते.

(d) असे उपग्रह खूप उंचीवर प्रस्थापित केलेले असतात.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (a), (b) आणि (d) (3) (a) आणि (d) (4) (b) आणि (c)

Data collection by polar orbiting and sun - synchronus satellites is useful in biological and environmental studies. Because :

(a) the time at which a satellite revisits a location is the same on each occasion.

(b) such satellites observe a location continuously.

(c) the distance of such satellites from the earth is less.

(d) such satellites are located at very high altitude.

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (a), (b) and (d) (3) (a) and (d) (4) (b) and (c)

---

148. दूर संवेदन तंत्रामध्ये वर्णपटलाच्या विविध पट्ट्यातील कंप्रतीच्या सहाय्याने केल्या जाणाऱ्या समीक्षण पद्धतीस बहुवर्णपटलीय समीक्षण असे म्हणतात.

(a) भारतात एम.एस.एस. स्पेस अप्लीकेशन सेंटर, अहमदाबाद या संस्थेने विकसित केली आहे.

(b) एम.एस.एस. मधे प्रतिमांचे चित्र काढण्याची व बीनतारी संदेशाद्वारे वर्णक्रम पाठविण्याची एकत्रित क्षमता एकाच उपकरणात असते.

(c) बहुवर्णपटलीय समीक्षणामध्ये संदेश सोडून ते भू-पृष्ठावरून परावर्तित होऊन आल्यावर नोंद केली जाते.

(d) बहुवर्णपटलीय समीक्षणामध्ये कॅमेरे आणि व्हिडीकॉन यांचा उपयोग माहिती संकलनासाठी केला जातो.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (b) आणि (d)

In remote sensing technology the scanning system used to collect data over a variety of different wave lengths is called Multi-Spectral Scanning(MSS).

(a) In India MSS is developed by space application centre, Ahmedabad.

(b) MSS essentially combines the capabilities of an imaging scanner and a spectro radiometer in one instrument.

(c) MSS sends signals and record the reflected signals from objects on earth - surface.

(d) Cameras and vidicons are commonly used for acquiring data by MSS.

Which of the above given statements are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

149. उपग्रहाच्या सहाय्याने पृथ्वीवरील कोणत्याही ठिकाणाची स्थाननिश्चिती करण्याच्या तंत्राला जागतिक स्थान निश्चिती प्रणाली (GPS) असे संबोधले जाते. या तंत्रामध्ये _________ .

(a) एखाद्या ठिकाणाची स्थाननिश्चिती अक्षांश, रेखांश आणि उंचीच्या संदर्भात केली जाते.

(b) अंतराचे मापन फक्त दिवसा आणि चांगल्या हवामानातच शक्य असते.

(c) भूकंप क्षेत्राचे नेमके निर्धारीकरण करण्याची क्षमता आहे.

(d) किनाऱ्यावर प्रमुख स्टेशन ठेवून अवकाल GPS (DGPS) च्या सहाय्याने समुद्रातील जहाजांचे स्थान निश्चित करता येते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a) आणि (d)

(3) (b), (c) आणि (d) (4) (a), (c) आणि (d)

The technique of locating the position of any place on the earth with the help of a satellite is called Global Positioning System (GPS). In this technique _________.

(a) The position of a place is fixed with reference to lattitude, longitude and altitude.

(b) Distance measurements are possible only at day time and in good weather.

(c) It is possible to demarcate exact earthquake prone area.

(d) The position of a ship in the sea can be located with the help of differential GPS (DGPS) by keeping the main station on the shore.

Which of the above given statements is/are **correct** ?

(1) (a), (b) and (c) (2) (a) and (d)

(3) (b), (c) and (d) (4) (a), (c) and (d)

---

150. खालीलपैकी कोणते विधान बहुवर्णक्रमी प्रतिमांना लागू **नाही** ?

(1) विद्युतचुंबकीय वर्णक्रमांच्या विरुद्ध बाजूला विशिष्ट कंपन संख्या निर्माण झाल्यावरच बहुवर्णक्रमी प्रतिमा माहिती प्रतिबिंबीत करतात.

(2) त्या फक्त प्रत्येक पिक्सेलवर पडणाऱ्या किरणोत्साराच्या तीव्रतेचीच नोंद ठेवतात.

(3) दूरसंवेदनाद्वारे प्राप्त होणारी ही मुख्य प्रतिमा आहे.

(4) या द्वारे वर्णक्रमी प्रतिमा अधिक माहिती संकलित करू शकतात.

Which of the following statements is not applicable for multispectral image ?

(1) It captures image data at specific frequencies across the electromagnetic spectrum.

(2) It records only the total intensity of radiation falling on each pixel.

(3) It is the main type of image required by remote sensing.

(4) Spectral imaging can allow extraction of additional information.

- o O o -

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com

StudentBounty.com

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्र. **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल, यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

www.StudentBounty.com